

YLEINEN OSA

1. KOULUTOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Joensuun normaalikoulun tehtävä

Joensuun normaalikoulun perusaste on yhtenäinen peruskoulu, jossa perusopetuksen lisäksi annetaan esiopetusta. Koulu

- * tarjoaa monipuolista opetusta
- * kehittää oppimaan oppimisen ja elämänhallinnan taitoja
- * tukee laaja-alaisen, tieteelliseen tietoon perustuvan opettajuuden kehittymistä.

Lisäksi koulun tavoitteena on

- * olla avoimesti osa yhteiskuntaa ja toimia vuorovaikutuksessa sen kanssa
- * reagoida yhteiskunnan muutoksiin ja tarpeisiin
- * olla oppilaiden vanhempien ja muiden sidosryhmien yhteistyökumppani.

Yliopiston harjoittelukouluna koulu järjestää opettajan pedagogisiin opintoihin liittyvää ohjattua opetusharjoittelua luokan- ja aineenopettajaopiskelijoille sekä oppilaanohjauksen ja erityisopetuksen opiskelijoille. Yliopistolain mukaisesti koulun tehtävänä on myös opettajankoulutuksen kehittäminen. Yhteistyössä yliopiston, Joensuun kaupungin ja muiden tahojen kanssa koulu luo edellytyksiä opetuksen ja oppimisen kokeilu- kehittämis- ja tutkimushankkeille. Koulu järjestää täydennyskoulutusta työssä oleville opettajille ja toimittaa julkaisuja sekä antaa tarvittaessa konsultaatioapua kasvatuksen, opetuksen ja oppimisen kysymyksissä.

Opetuksen ja kasvatuksen perustana on myönteinen ihmiskäsitys. Oppilas on oppiva, tunteva ja tahtova, erilaisiin ryhmiin kuuluva, ympäristöönsä vaikuttava, taustaltaan ja kokemuksiltaan yksilöllinen ihminen. Tavoitteena on oppilaan tasapainoisen persoonallisuuden, oppimaan oppimisen, terveen itsetunnon ja elämänhallinnan taitojen kehittäminen sekä jatko-opintojen ja ammatinvalinnan kannalta tarpeellisten valmiuksien turvaaminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi oppilasta ohjataan oman opiskelunsa vastuulliseen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Joensuun normaalikoulun opetussuunnitelman perustana on nykyinen käsitys oppimisesta. Sen mukaan oppiminen ei ole erillään muusta elämästä, vaan siihen vaikuttavat oppilaan aikaisemmat tiedot ja kokemukset sekä sosiaalinen ympäristö. Oppilaan arkipäivän tilanteilla on keskeinen rooli oppimisessa. Oppiminen on seurausta aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta.

Oppimisprosessi rakentuu seuraavista osa-alueista: havainnot, kokemukset, tiedot ja ajattelun taidot. Oppilas pyrkii ymmärtämään ja soveltamaan oppimaansa tietoa. Tärkeää on, että oppilas osaa käyttää oppimiaan tietoja ja taitoja eri tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilaan oppimaan orientoituminen ja tietoisuus omista tiedoista ja taidoista ovat olennainen osa oppimista.

Oppiminen on yksilöllinen ja yhteisöllinen prosessi, jonka kautta syntyy osallisuus omaan

kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Koulussa oppiminen on tavoitteellista opiskelua erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Samalla opitaan uusien tietojen ja taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytapoja. Opetus järjestetään niin, että oppiminen on aktiivista, päämääräsuuntautunutta ja ongelmaratkaisutaitoja kehittävää. Oppiminen on siten tilannesidonnaista ja vuorovaikutteista.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Koulun opetussuunnitelmaprosessi on seurannut valtakunnallista opetussuunnitelmauudistusta. Koulun opetussuunnitelmat ovat valmistuneet seuraavasti: esiopetus vuonna 2000, vuosiluokat 1–2 vuonna 2003 ja vuosiluokat 3–9 vuonna 2004. Joensuun normaalikoulussa edellinen, vuoden 1994 opetussuunnitelman perusteisiin pohjautuva opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1999.

Aikaisempi opetussuunnitelma on ollut tukemassa tämän opetussuunnitelman syntyä. Työ organisoitiin siten, että kaikki perusasteella opettavat opettajat ovat olleet mukana laatimassa opetussuunnitelmaa.

Ydinryhmä koordinoi ja johti ops-hanketta. Hankkeen alkuvaiheessa opettajat, oppilaat ja heidän huoltajansa kävivät perusteellisen arvokeskustelun koulun arvopohjasta ja sen perusteella muodostuvasta toimintakulttuurista, hyvästä koulusta.

Opettajat jaettiin tiedonalakohtaisiin ryhmiin, joissa oli mukana sekä luokan- että aineenopettajia. Tiedonalakohtaiset ryhmät kirjoittivat kunkin tiedonalan opetussuunnitelmekstien valtakunnallisten perusteiden pohjalta. Samalla tiedonalakohtaiset ryhmät perehtyivät opetussuunnitelman yleisiin perusteisiin, aihekokonaisuuksien merkitykseen oman tiedonalan näkökulmasta sekä arviointiin.

Tiedonalakohtaisten ryhmien lisäksi muodostettiin teemaryhmiä pohtimaan ja kirjoittamaan opetussuunnitelman alkuosaa. Opetussuunnitelmaryhmä koostui kunkin tiedonalan edustajista ja ydinryhmän jäsenistä. Tämän ryhmän tehtävänä oli käydä keskustelua itse prosessista sekä sisällöllisistä kysymyksistä. Opettajakunta antoi opetussuunnitelman eri vaiheissa lausuntonsa tuntijaosta, kieliohjelmasta sekä valmistuneesta kokonaisuudesta.

Opetussuunnitelman laatiminen sai opettajakunnan keskustelemaan kunkin tiedonalan olemuksesta ja tietoperustasta. Tähän keskusteluun osallistuivat alkuvaiheissa myös kunkin tiedonalan didaktiikan lehtorit yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitokselta. Tiedonalaryhmillä on ollut mahdollisuus saada vieraakseen asiantuntijoita ja osallistua tiedonalan opetussuunnitelman kehittämiseen liittyvään koulutukseen. Perusasteen opetussuunnitelmaprosessi jatkuu kunkin tiedonalan pedagogisena ja sisällöllisenä kehittämisenä. Koulun opetussuunnitelmaa kehitetään myös arvioinnin kautta saadun palautteen perusteella.

1.3 Opetussuunnitelman voimaantulo

Joensuun normaalikoulun perusasteen opetussuunnitelman käyttöönotto on tapahtunut vaiheittain seuraavasti:

Luokat	Lukuvuosi
1, 2	2003

3, 7	2004
4, 5, 8	2005
6, 9	2006

Vuonna 2003 aloittanut ikäluokka opiskelee koko perusopetuksen oppimäärän uuden opetussuunnitelman mukaan. Muilla ikäluokilla on käytössään vuonna 1999 hyväksytty Joensuun normaalikoulun perusasteen opetussuunnitelma ja nyt laadittu opetussuunnitelma edellä esitetyn aikataulun mukaisesti.

2. OPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet

Koulun toiminnassa pidetään tärkeänä oppilaan persoonallisuuden tasapainoista kehittymistä. Oppilas kasvaa arvomaailmaansa rakentavaksi, itsetunnon vahvaksi, tiedollisesti, eettisesti, sosiaalisesti ja emotionaalisesti osaavaksi persoonaksi. Koulussa pyritään myös siihen, että oppilaat oppivat arvostamaan ja ymmärtämään omaa kulttuuriaan sekä erilaisten kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Koulutoiminnan tavoitteena on antaa oppilaalle sellaisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, joiden avulla oppilas kykenee ymmärtämään maailmaa, kehittämään itseään ja suunnittelemaan omaa elämäänsä. Koulussa pyritään monipuolisten ajattelutaitojen, tiedonhankintataitojen, ongelmanratkaisutaitojen, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen, ilmaisutaitojen sekä eettisen osaamisen kehittämiseen. Lisäksi pidetään tärkeänä monipuolisen kielitaidon, liikunnallisten taitojen, kädentaitojen, ympäristötietoisuuden, terveellisten elämäntapojen ja esteettisten valmiuksien oppimista. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla myös tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä.

2.2 Kasvatuksen ja opetuksen arvoperusta sekä toimintakulttuuri

Joensuun normaalikoulun perusasteen toimintakulttuuri perustuu kasvatus- ja opetustyölle asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja yhdessä pohdittuihin arvoihin. Koulun toimintakulttuurissa huomioidaan jatkuvasti myös yhteiskunnallinen todellisuus, jonka keskellä eletään.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan koulun arvoihin perustuvia periaatteita ja järjestelyjä, joiden mukaan koulu toimii. Koulumme toimintakulttuurissa on keskeistä ihmisenä ja yhteisön jäsenenä kasvaminen, yleissivistykseen oppiminen, omien edellytysten mukainen osallistuminen sekä vastuullinen suhtautuminen omaan ympäristöön ja tulevaisuuteen.

Kasvatuksen ja opetuksen arvoperusta sekä siihen perustuva toimintakulttuuri on koulussamme jaettu neljään eri kenttään. Nelikenttä on kokonaisuus, jonka avulla ryhmitellään arvot ja

toimintakulttuuri opiskelun, oppimisen ja opettamisen, sääntöjen ja periaatteiden, ilmapiirin sekä ihanteiden kentiksi.

Opiskelu, oppiminen ja opettaminen ovat koulun varsinainen tehtävä.

Säännöt ja periaatteet kuvaavat koulu yhteisön organisoitumista.

Ilmapiiri nostaa esiin suhtautumistavat koulu yhteisön jäseniin ja koulutyöhön. Lisäksi ilmapiirin kentässä korostetaan jokaisen aktiivista toimintaa yhteisen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Ihanteet liittävät koulukulttuurin laajemmin yhteiskuntaan. Arvojen ja toimintakulttuurin pohjalta johdetaan ja perustellaan yleiset kasvatuksen tavoitteet ja tavoitteet käyttäytymiselle. Arvojen ja toimintaperiaatteiden nelikenttä on laadittu arvokeskustelun pohjalta, johon osallistuivat perusasteen oppilaat, vanhemmat ja opettajat.

Nelikenttä muodostaa arvo- ja periaatekehysten kaikelle koulun toiminnalle. Esitetyt arvot ja toiminnan periaatteet koskevat ja velvoittavat kaikkia koulu yhteisön jäseniä. Keskeisenä ajatuksena on säilyttää tasapaino nelikentän eri ulottuvuuksien välillä. Minkään kentän arvojen ja periaatteiden toteuttaminen ei saisi viedä edellytyksiä muiden kenttien periaatteiden toteutumiselta. Nelikenttää käytetään arvovalintojen ja jatkuvan arvokeskustelun välineenä. Se toimii viitekehysnä eettisten ja arkisten kysymysten ratkaisemisessa ja päätöksenteossa. Toimintakulttuurina koulu tukee koulutyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja luo edellytykset niin oppilaiden, opettajien, opettajaopiskelijoiden kuin henkilökunnankin myönteiselle yhteistyölle.

Opiskelu, oppiminen ja opettaminen	Säännöt ja periaatteet
ARVOPERUSTA	ARVOPERUSTA
Koulussamme arvostetaan ja korostetaan:	Koulussamme arvostetaan ja korostetaan:
<ul style="list-style-type: none">erilaista oppimistamonipuolisia opiskelun ja opetuksen tapojayhteistyötä sekä opiskelussa että opettamisessatyörauhan turvaamistapositiivisuutta ja toisen kannustamista opiskelussaoppimisen laatua ja perusteellisuuttatyöntekoaelämää varten oppimista	<ul style="list-style-type: none">oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta kaikessa koulun toiminnassajokaisen tasa-arvoista ja kunnioittavaa kohteluahyvää ja toisia huomioivaa käyttäytymistävuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä ja yhteisvastuutasääntöjen ja toimintatapojen perustelemista ja ymmärrettävyyttä
TOIMINTAKULTTUURI	TOIMINTAKULTTUURI
<ul style="list-style-type: none">kehitämme opiskelu ympäristöäolemme kannustava, innostava, ymmärtäväinen ja toisista aidosti välittävä työ yhteisökehitämme osaamistamme ja ammattitaitoammekäytämme monipuolisia työtapoja	<ul style="list-style-type: none">keskustelemme avoimesti koulumme säännöistä, sopimuksista ja toimintatavoistaluomme ymmärrettäviä ja perusteltuja sääntöjä ja toimintatapojakunnioitamme ja noudatamme yhdessä tehtyjä sopimuksia ja sääntöjä

<ul style="list-style-type: none"> • järjestämme opetusta erilaisten oppimistarpeiden mukaan • työskentelemme vastuullisesti • kannustamme toisiamme kokeilemaan erilaisia opiskelu- ja opetustapoja • sallimme myös virheitä ja epäonnistumisia 	<ul style="list-style-type: none"> • hyviä tapoja noudattamalla osoitamme kunnioittavamme toista • emme salli kiusaamista ja syrjimistä • keskustelemme ongelmista ja ristiriidoista
Ilmapiiri	Ihanteet
ARVOPERUSTA	ARVOPERUSTA
Koulussamme arvostetaan ja korostetaan:	Koulussamme arvostetaan ja korostetaan:
<ul style="list-style-type: none"> • jokaisen hyvinvoinnin edellytysten turvaamista • kokonaisvaltaista turvallisuutta • toisen rohkaisemista, innostamista ja kannustamista • toisesta välittämistä ja huolehtimista • ihmissuhteiden luottamuksellisuutta • jokaisen ainutlaatuisuuden ja yksilöllisyyden kunnioittamista • koulutyön iloisuutta ja kiireettömyyttä • rakentavaa kriittisyyttä • jokaisen elämänhetken merkitystä ja tärkeyttä 	<ul style="list-style-type: none"> • aktiivista ja optimistista tulevaisuusasennetta • ekologisesti kestävästä kehitystä edistävää toimintaa • luonnon ja erilaisten elämänmuotojen kunnioittamista • vastuuta oman elämänympäristön hyvinvoinnista • ihmisten välistä oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa • erilaisuutta • ystävällisyyttä • laaja-alaista kulttuurista ja eettistä osaamista • kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta • kiireettömyyttä ja elämäniloa • ihmisenä kasvamisen jatkuvuutta ja keskeneräisyyttä
TOIMINTAKULTTUURI	TOIMINTAKULTTUURI
<ul style="list-style-type: none"> • pidämme huolta siitä, että jokainen voi kokea tulevaisuutensa huomioduksi ja kuulluksi • kuuntelemme, huomioimme ja rohkaisemme toisiamme koulun arjessa • pidämme huolta kaikkien turvallisuudesta • pyrimme luottamuksellisuuteen ja avoimuuteen • ylläpidämme ja kehitämme yhteishenkeä • keskustelemme asioista avoimesti • luomme ja turvaamme mahdollisuuksia yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksille • järjestämme yhteisiä tapahtumia • huolehdimme tilojen viihtyisyydestä ja siisteydestä 	<ul style="list-style-type: none"> • kehitämme asenteellisia, tiedollisia ja taidollisia valmiuksia vaikuttaa yhteiseen tulevaisuuteen myönteisesti • huomioimme ympäristökysymykset koulun arjessa ja etsimme tapoja kestävästä kehityksen periaatteiden toteuttamiseksi • huomioimme erilaiset eettiset kysymykset kaikilla oppitunneilla ja harjoittelemme kohtaamaan niitä • harjoitamme ja opimme hyvää käyttäytymistä • huolehdimme siitä, että kukaan ei jää koulussa yksin

- elämme tätä hetkeä

- luomme oppilaiden vanhemmille luontevia mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan
- sallimme toistemme epätäydellisyyden ja keskeneräisyyden

2.3 Perusopetuksen järjestäminen

Perusasteen järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tehtävänä on luoda perusta koulutyön kasvatuksellisten ja opetuksellisten tavoitteiden saavuttamiselle, kouluyhteisön turvallisuudelle ja viihtyisyydelle. Järjestyssäännöt ohjaavat jokaista kouluyhteisön jäsentä vastuuseen päivittäisestä työskentelystä ja kasvattavat osaltaan oppilasta tulevaa elämää varten. Näitä järjestyssääntöjä sovelletaan koulu-aikaan ja koulualueeseen.

‘Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Edellä 3 momentissa tarkoitetussa järjestyssäännössä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelemisestä sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella.’ (PL 29§ 3. ja 4. momentti)

Koulun alue käsittää koulurakennukset, koulun pihan ja polkupyörien paikoitusalueet. Kouluyhteisöön kuuluvat oppilaat, opettajaopiskelijat, opettajat ja koulun muu henkilökunta. Koulu-aikaa ovat työjärjestyksen mukainen koulupäivä sekä koulun järjestämät tilaisuudet kouluajan tai koulurakennuksen ulkopuolella (mm. retket ja leirikoulut).

1. Yleinen käytös ja työskentelyrauha

Koulun alueella ja koulu-aikana noudatetaan hyviä tapoja käyttäytyen suvaitsevaisesti muut kouluyhteisön jäsenet huomioon ottaen. Kaikille annetaan työrauha. Koulualue pidetään siistinä.

2. Koulunkäynti

Oppitunneille ja koulun tilaisuuksiin saavutaan ajoissa, koulutehtävät suoritetaan tunnollisesti.

3. Matkapuhelin ja viihde-elektroniikka

Koulu-aikana matkapuhelimen ja viihde-elektroniikan luvaton ja häiritsevä käyttö on kielletty. Oppitunneilla ja koulun tilaisuuksissa matkapuhelin pidetään äänettömänä ja kokeissa suljettuna.

4. Ruokailu

Ruokailussa noudatetaan hyviä tapoja ja siisteyttä. Ruokailun jälkeen ruokailuvälineet huolehditaan niille tarkoitetuille paikoille.

5. Omaisuus

Omaa, toisten ja koulun omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti ja vastuullisesti. Aiheutuneesta vahingosta ilmoitetaan viipymättä koulun henkilökunnalle.

6. Tupakointi ja päihteet

Tupakointi ja päihteiden käyttö, niiden hallussapito sekä päihteiden vaikutuksen alaisena oleminen on kielletty koulun alueella sekä koulun järjestämissä tilaisuuksissa.

7. Kulkuvälineet

Kulkuvälineet säilytetään niille osoitetuilla paikoilla.

8. Ristiriitatilanteet

Kouluyhteisössä ristiriidat ja erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti neuvottelemalla. Tarvittaessa käytetään koulun ojentamis- ja kurinpitotoimenpiteitä.

Noudatamme myös Suomen lakia mm.:

- *Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.* (PL 35§)
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Koulualueella ja koulualueen ulkopuolella noudatetaan liikennesääntöjä. Tieliikennelaki; <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810267>
- Kurinpitoasioissa noudatetaan PL 36§:n ja 36 a §:n ja 36 b §:n säännöksiä.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Teräaseiden, aseiden ja niiden jäljitelmien tuonti koulualueelle on kielletty. Järjestyslaki 9§; 10§;
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>
- Tupakkalaki 10§, 11§ ja 12§
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100698>
- Tahallisessa ja tuottamuksellisessa vahingonteossa noudatetaan vahingonkorvauslain (1974/412) periaatteita.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>

Ihmisten huomioon ottaminen

Oppilas oppii ottamaan huomioon toiset ihmiset ja noudattaa hyviä tapoja.

- kunnioittaa ja arvostaa toisia ihmisiä sekä hyväksyy heidät
- auttaa ja kannustaa toisia, huolehtii ja välittää toisista
- käyttäytyy koulun arjessa ja eri tilaisuuksissa tilanteen edellyttämällä tavalla
- käyttää sopivaa puhetapaa
- vaikuttaa myönteisesti luokan ilmapiiriin
- oppii tekemään yhteistyötä
- antaa työrauhan

Ympäristön huomioon ottaminen

Oppilas oppii huolehtimaan ympäristöstään ja opiskeluvälineistään.

- oppii ottamaan huomioon ympäristökysymykset koulun arjessa
- oppii pitämään tilat viihtyisinä ja siisteinä
- oppii huolehtimaan omista, luokan ja koulun yhteisistä tavaroista

Työn arvostaminen

Oppilas oppii ymmärtämään opiskelun ja harjoittelun merkityksen oppimisessa.

- osallistuu aktiivisesti opetukseen
- huolehtii tehtävistään ja läksyistään
- tekee työnsä vastuullisesti, kiireettömästi, huolellisesti ja pitkäjänteisesti
- arvostaa omaa ja toisten työtä
- arvostaa oppimistaan

Sääntöjen noudattaminen

Oppilas oppii ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja toimintatapojen merkityksen ja ottamaan vastuuta niiden noudattamisesta.

- käyttäytyy eri tilanteissa niin, että oma ja toisten turvallisuus säilyy
- ei kiusaa toisia

2.4 Aihekokonaisuudet ja toimintakulttuuri koulun opiskeluympäristössä

Opiskeluympäristö on systeeminen kokonaisuus, joka muodostuu fyysisistä, sosiaalisista ja psyykkisistä elementeistä. Koulu opiskeluympäristönä voidaan luonnehtia opiskelijaa ympäröiväksi vuorovaikutus- ja toimintaympäristöksi, johon kuuluvat opettaja, luokkatoverit, opettajaopiskelijat, koulun henkilökunta, materiaallinen ympäristö ja koulun toimintoja ohjaavat periaatteet, arvot ja suunnitelmat.

Opiskeluympäristöä voidaan luonnehtia myös pedagogisten toimintojen kehyyksi, joka muodostuu edellä mainituista tekijöistä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet toteutuvat eri oppiaineissa eri tavoin. Toteutumisessa huomioidaan oppilaan kehitysvaihe. Sekä aihekokonaisuuksien tavoitteet että sisällöt on sijoitettu/kirjattu kunkin oppiaineen, sekä yhteisten että valinnaisten, tavoitteisiin ja sisältöihin niihin yhteyksiin, joihin ne luontevasti kuuluvat. Lisäksi valinnaisaineiden tarjonnassa otetaan huomioon aihekokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä.

Aihekokonaisuudet näkyvät normaalikoulun perusasteen toimintakulttuurissa myös monilla muilla tavoin. Ne tulevat esille esimerkiksi teemapäivissä, erilaisissa tilaisuuksissa ja juhlissa, vierailijoiden esiintymisissä ja muissa tilaisuuksissa. Opetusharjoittelijat osallistuvat myös mahdollisuuksien mukaan eri tilaisuuksien suunnitteluun ja toteutukseen. Seuraavassa esitellään kukin aihekokonaisuus liittäen se koulun toimintaan.

Ihmisenä kasvaminen

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämänhallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda koko perusasteen kattava

kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

Empaattisuutta ja vastuuta toisista opitaan elämyksellisten työtapojen ja yhteistyön avulla. Koulun säännöt antavat oppilaalle turvallisuutta. Yksilöllinen oppilaan kohtaaminen luo pohjaa aidolle vuorovaikutukselle, ja koulun juhlat puolestaan tarjoavat yhteisyyden ja esteettisyyden elämyksiä.

Esteettisten kokemusten tärkeys tulee esille myös koulutiloja suunniteltaessa ja ylläpidettäessä. Koulutiloissa on sijoitettuna taideteoksia, oppilaiden töitä ja esimerkiksi viihtyvyyttä lisääviä viherkasveja ja tekstiilejä. Oppilaille korostetaan omaa vastuuta ympäristöstä ja heidät otetaan mukaan kouluympäristön suunnitteluun. Arvomaailmansa rakentumiseen oppilas saa aineksia kaikista oppiaineista.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Oman itsensä ja toisten kunnioittamiseen harjaannutaan jo arkitilanteissa. Hyvät tavat näkyvät koulun arjessa; tunneilla, välitunneilla, ruokailuissa, vierailuissa ja koulun tilaisuuksissa. Muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin tutustutaan paitsi eri oppiaineiden yhteydessä, myös koulun arkipäiväisissä tilanteissa, joissa on mukana eri kulttuuripiireistä tulevia oppilaita, opettajaopiskelijoita ja vieraita.

Viestintä ja mediataito

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

Monipuolinen viestintä- ja mediataitojen harjoittelu vaatii monipuolisia lähteitä ja varusteita. Normaalikoulun perusasteen oppilailla on käytössään ajanmukaiset laitteet, kuten verkkoympäristö, digitaaliset kuvauslaitteet ja editointimahdollisuudet, joita käytetään eri oppiaineiden opetuksessa. Lisäksi koulun kirjastoon hankitaan jatkuvasti kirjallisuutta sekä aikakausi- ja sanomalehtiä. Kirjastot ovat oppilaiden käytettävissä ja lisäksi koulu tekee yhteistyötä kaupungin ja yliopiston kirjastojen kanssa. Oppilaita ohjataan tekemään esitelmiä, projektitöitä, julkaisuja ynnä muita sellaisia käyttäen hyväksi nykyaikaisia viestintämahdollisuuksia.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuuri ja toimintatavat tukevat oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. On tärkeää, että oppilas muodostaa realistisen kuvan omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Kouluyhteisössämme oppilaat otetaan mukaan heitä koskevien päätösten tekoon ja mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisuun. Oppilaskuntatyö, tukioppilastoiminta, luokkatoimikunnat sekä osallistuminen koulutoimintaa ohjaavien säännösten ja ohjeiden tekemiseen luovat hyvän perustan vaikuttamiselle ja demokraattisen päätöksenteon opiskelulle.

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

Koulun arjessa huomioidaan kestävä kehitys: kulutuksen vähentäminen, ympäristöystävällisten tuotteiden valinta sekä jätteiden lajittelu ja kierrätys.

Turvallisuus ja liikenne

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetus antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

Turvalliseen liikkumiseen harjaannutaan yhteistyössä kotien kanssa. Koulun yhteisillä matkoilla harjoitellaan ikäkaudelle sopivaa turvallista liikkumista ja liikennekulttuuria ja sääntöjä.

Normaalikoulun perusasteella koulukiusaamiseen eri muodoissaan puututaan ennalta ehkäisevästi ensimmäiseltä luokalta alkaen. Turvallisen opiskeluympäristö merkitsee henkisen ja fyysisen ympäristön turvallisuutta. Ongelmatilanteiden ratkaisemisessa noudatetaan ratkaisukeskeisiä periaatteita, nollatoleranssia sekä aktiivista tiedottamista. Turvallisuuden periaatteet on kirjattu "Tavoitteena Hyvä Elämä" -julkaisuun. (hyperops)

Ihminen ja teknologia

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetus tarjoaa tietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa kehitetään välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opetetaan niiden käyttöä.

Yläkoulussa oppilailla on välitunneilla käytössään tietoliikenneyhteyksiä, joiden avulla he voivat harjaantua sähköpostin sekä tietotekniikan vastuulliseen käyttöön. Pääasiassa teknologiaa hyödynnetään eri oppiaineissa.

2.5 Työtavat

Opetuksessa käytetään oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtavat edistävät tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittymistä. Työtavat antavat mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin. Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne virittävät halun oppia, ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen, aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti, edistävät jäsentyneen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista. Lisäksi työtapojen täytyy kehittää tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja ja tukea oppilaiden oppimista vuorovaikutuksessa keskenään. Työtavat edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista. Myös oppilaiden valmius ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten kehittyy. Hyvät työtavat auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen, kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Oppilaiden erilaiset oppimistyyliä sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat otetaan huomioon valittaessa työtapoja. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa otetaan huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tuntijako

Joensuun normaalikoulussa käytetään oppiaineiden ja valinnaiskursseiden opetukseen perusteella [taulukosta](#) ilmenevää tuntijakoa.

3.2 Kieliohjelma

Joensuun normaalikoulun perusasteen kielenopetus järjestetään seuraavaa kieliohjelmaa noudattaen:

A1-kieli	on perusasteen ensimmäisen luokan kevätlukukaudella alkava englanti, saksa tai venäjä .
A2-kieli	on perusasteen viidennellä luokalla alkava oppilaalle vapaaehtoinen kieli, joka on englannin A1-kieleksi valinneilla venäjä sekä venäjän tai saksan A1-kieleksi valinneilla englanti .

B1-kieli	on perusasteen seitsemännellä luokalla alkava toinen kotimainen kieli, ruotsi .
B2-kieli	on perusasteen kahdeksannella luokalla alkava oppilaalle valinnainen saksa, ranska tai venäjä .

Ensimmäisellä luokalla alkavan kaikille yhteisen kielen (A1) ja viidennellä luokalla alkavan vapaaehtoisen kielen (A2) opiskelussa pyritään peruskoulun päättövaiheessa samantasoiseen kielen hallintaan. Perusasteen seitsemännellä luokalla alkavan kaikille yhteisen toisen kotimaisen kielen (B1) tavoitteet ovat merkittävästi A1-kieltä suppeammat.

Kieliohjelman toteuttamisesta

Normaalikoulun tehtävä harjoittelukouluna edellyttää, että kieliohjelma toteutuu Joensuun yliopiston opettajankoulutustehtävän kannalta riittävän monipuolisena ja opetusharjoittelun edellyttämässä laajuudessa. Tämän turvaamiseksi oppilaita voidaan ottaa kielivalintojen perusteella myös normaalikoulun oppilasalueen ulkopuolelta sekä tavanomaisista oppilaaksi ottamisen perusteista poiketen. Perusasteella kielenopetuksen aloittamisen edellyttämästä oppilasmäärästä ja tarvittaessa myös ryhmän enimmäiskoosta päätetään lukuvuosittain ennen kielivalintoja.

3.3 Opetusmenetelmät ja työtavat

Opetuksessa käytetään oppilaiden edellytykset huomioon ottavia, eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistehtäviin ja -tilanteisiin soveltuvia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja. Vaihtelevien menetelmien ja työtapojen käyttö antaa mahdollisuuksia eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin. Eri työtavat ja menetelmät tukevat ja ohjaavat koko opetusryhmän ja yksittäisen oppilaan vuorovaikutteista opiskelua ja oppimista. Opiskelutilanteissa oppilas pääsee harjoittelemaan ajattelun ja ongelmanratkaisun, työskentelyn ja vuorovaikutuksen, itsetuntemuksen ja vastuullisuuden, osallistumisen ja vaikuttamisen sekä ilmaisun ja kädentaitoja. Työskentely kehittää monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikan sekä verkossa toimimisen taitoja.

Työtapojen ja menetelmien valinnan perusteina voivat olla, että ne

- motivoivat opiskelemaan
- ottavat huomioon opiskelun prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- ottavat huomioon eri oppiaineiden ja oppiainekokonaisuuksien lähtökohdat ja tavoitteet
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsenyteen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa
- kehittävät oppilaan valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, sen arvioinnista ja reflektoinnista

Opetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Eriyttämisessä

huomioidaan oppilaiden yksilölliset kehityserot ja elämäntilanteet, oppilaiden erilainen osaaminen ja harrastuneisuus sekä tyttöjen ja poikien väliset erot. Eriyttämisessä kiinnitetään huomiota eri oppilaille ominaisiin oppimistapoihin ja työskentelyn rytmiin, erilaisiin valmiuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin sekä itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyviin emotionaalisiin tarpeisiin. Opetusta eriyttämällä oppilaille tuotetaan sopivia haasteita ja onnistumisen kokemuksia sekä tarjotaan mahdollisuuksia kehittyä ja oppia omien vahvuuksien mukaisesti. Näin pyritään vaikuttamaan myönteisesti oppilaan oppimismotivaatioon.

Eriyttämisen kolme keskeistä ulottuvuutta liittyvät opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihteluun. Eriyttäminen voi kohdistua muun muassa opetuksen sisältöihin, käytettäviin opetusmateriaaleihin ja -menetelmiin, työtapoihin sekä koulu- ja kotitehtävien määrään ja käytettävissä olevaan aikaan. Oppimisympäristöä ja työtapoja voidaan muokata esimerkiksi luomalla tilaisuuksia oppilaiden osallistumiseen, tarjoamalla valinnanmahdollisuuksia, säätelämällä tilankäyttöä, ryhmittelemällä oppilaita joustavasti ja hyödyntämällä koulun ulkopuolella tapahtuvia oppimistilanteita. Oppilasta ohjataan opiskelemaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot oppilaille merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Oppilaille annetaan tarvittaessa erilaisia tapoja osaamisensa ja edistymisensä osoittamiseen ja yksilöllistä palautetta.

4. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

4.1 Yleinen tuki

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohdانا ovat sekä opetusryhmän että kunkin oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Koulutyössä tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä oppilaiden kulttuuritausta. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen, tarjotaan haasteita kehittymiselle ja annetaan onnistumista edistävää ohjausta ja tukea. Eriyistä huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. On tarpeen havaita sekä oppilaaseen että kouluun ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä 1[1]. Opetuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppilaan oikeus tukeen voi toteutua käytännössä, mm. määrittelemällä tuen tarpeen toteuttamiseen ja tuen toteuttamiseen liittyvät vastuut ja työnjako. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden tarpeita tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia. Tuen tarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää oppilaalle tehtyjen terveystarkastusten ja mahdollisten muiden arviointien tuloksia 2[2]. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat ratkaisevia oppimisen ja kehityksen turvaamiseksi. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Koulun johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle ja oppilaalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta. Tuki annetaan oppilaalle omassa koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei tuen antaminen välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta koulupolun nivelvaiheissa: lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen, alakoulusta yläkouluun sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai perusopetuksessa koulusta toiseen.

Tuki erityisissä tilanteissa

Oppilas saattaa tarvita tukea erityisissä tilanteissa, kuten sairauden yhteydessä tai vaikeassa elämäntilanteessa. Opetusta voidaan järjestää tällöin mm. sairaalaopetuksena, perhe- ja koulukodeissa tai muulla erikseen sovittavalla tavalla. Joensuun kaupunki on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista [3]. Koulukotiin sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa koulukodissa toimiva koulu, jos koulukodilla on opetuksen järjestämislupa. Oppilaan kotikunnalla on velvollisuus kotikuntakorvauksen maksamiseen sairaalakoulussa ja koulukotiopetuksessa olevista lapsista ja nuorista [4]. Muiden kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa oppilaan asuinkunta [5]. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen osalta oppilaan kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus [6].

Joensuun kaupunki voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Jos oppilas opiskelee sellaisessa yksityisen opetuksen järjestäjän opetuksessa tai valtion koulussa, jossa ei anneta erityistä tukea, opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa erityistä tukea tarvitsevasta oppilaastaan oppilaan asuinkunnalle. Oppilaan asuinkunta päättää erityisen tuen antamisesta ja osoittaa oppilaan sellaiseen kouluun tai muuhun soveltuvaan paikkaan, jossa erityistä tukea annetaan. [7] Näissäkin tapauksissa oppilaalla on oikeus kaikkeen perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen tukeen. Opetusta antava taho arvioi tuentarpeen ja päättää tuesta edellä mainittujen normien mukaan.

[1] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[2] Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus) (380/2009) 9 §

[3] Perusopetuslaki 4 § 3 mom.

[4] Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) 41 § 1, 2, ja 4 mom.

[5] Perusopetuslaki 4 § 1 mom. (1288/1999)

[6] Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 41 § 3 ja 4 mom.

[7] Perusopetuslaki 17 § 5 mom. (642/2010)

4.2 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan tehostettua tukea. Tehostettu tuki perustuu moniammatilliseen pedagogiseen arvioon ja oppilaalle tehtyyn oppimissuunnitelmaan.[\[1\]](#)

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta. Tehostettu tuki annetaan ensisijaisesti omassa koulussa joustavin järjestelyin. Tehostetun tuen vaiheessa oppiaineiden oppimääriä ei yksilöllistetä, mutta tällöin voidaan keskittyä oppiaineen/oppiaineiden ydinsisältöihin. Tehostetussa tuessa korostuu osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen, joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.

Tehostetussa tuessa oppilashuollon henkilöstö (vuosiluokilla 1-6 rehtori, koulupsykologi, terveydenhoitaja sekä erityisopettajat, ja vuosiluokilla 7-9 apulaisrehtori, koulupsykologi, terveydenhoitaja, erityisopettaja sekä oppilaanohjaaja) on mukana oppilaan koulunkäynnin ja tuen arvioinnissa ja suunnittelussa. Tuki järjestetään laadultaan, kestoltaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tällöin huolehditaan oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä. Lisäksi tuetaan oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Arvio tehdään ainakin toisen ja kuudennen vuosiluokan lopussa. Mikäli oppilaan tilanteessa tapahtuu muutoksia, oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta. Tarkistuksen jälkeen siirrytään takaisin yleiseen tukeen, jolloin laaditaan pedagoginen arvio. Tehostettua tukea voidaan myös jatkaa, jolloin oppimissuunnitelma päivitetään. Jos tehostettu tuki ei ole ollut riittävä tukimuoto, voidaan siirtyä erityiseen tukeen ja silloin tehdään pedagoginen selvitys.

Pedagoginen arvio tehostettua tukea varten

Ennen tehostetun tuen aloittamista tehdään pedagoginen arvio. Joensuun normaalikoulussa luokanopettaja tai luokanohjaaja laativat yhteistyössä oppilaan opettajien ja erityisopettajan kanssa kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyötä tehdään oppilaan ja huoltajan kanssa sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen turvaamiseksi. Pedagoginen arvio käsitellään myös oppilashuoltoryhmässä.^[2]

Pedagogisessa arviossa kuvataan

- 1) oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- 2) oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- 3) oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet sekä
- 4) arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen oppilashuoltoryhmässä. Oppilaalle annettava tehostettu tuki kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma käsitellään tarkemmin luvussa 4.5.1.

[1] Perusopetuslaki 16 a § mom. (642/2010)

[2] Perusopetuslaki 31 a § 4 mom. (642/2010)

4.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä kaikista muista perusopetuksen tukimuodoista. [1]

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea. Tavoitteena on, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

Joensuun normaalikoulussa hallintolain mukaisen päätöksen erityisen tuen antamisesta tekee perusasteen rehtori. Päätös tarkistetaan tarvittaessa, mutta aina toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Mikäli tarkistamisen yhteydessä erityisen tuen tarpeen todetaan jatkuvan tai muuttuvan, perusasteen rehtori tekee uuden erityisen tuen antamista koskevan päätöksen. Jos taas katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tehdään tuen lopettamisesta päätös ja tällöin oppilas siirtyy saamaan tehostettua tukea.[2]

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään oppilaasta pedagoginen selvitys. Oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa kuullaan. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta vammaan, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi ei voida muuten antaa.[3]

Jos Joensuun normaalikoulun oppilas siirtyy opiskelemaan Joensuun kaupungin pienluokalle, oppilaasta tehdään joko pedagoginen arvio tai pedagoginen selvitys riippuen siitä, tehdäänkö hänelle erityisen tuen päätös. Tämän jälkeen perusasteen rehtori tekee esityksen erityisen tuen päätöksestä normaalikoulun johtavalle rehtorille. Johtava rehtori tekee esityksen Joensuun kaupungin koulutustoimen johtajalle, joka puolestaan tekee ko. oppilaan erityisen tuen päätöksen.

Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustaja palvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää aina erityisen tuen päätöstä.

Pedagoginen selvitys erityistä tukea varten

Pedagoginen selvitys[4] muodostuu opettajien yhteistyössä tekemästä selvityksestä, jossa kuvataan oppilaan oppimisen etenemistä ja toisaalta moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehdystä selvityksestä, jossa kuvataan oppilaan saamaa tehostettua tukea ja oppilaan kokonaistilannetta.

Pedagogisen selvityksen tarkoituksena on arvioida oppilaan erityisen tuen tarve. Se tehdään kirjallisesti ennen erityistä tukea koskevaa päätöstä. Pedagogisen selvityksen kokoa oppilaan luokanopettaja tai luokanohjaaja yhdessä erityisopettajan ja muiden oppilasta opettavien opettajien

kanssa. Selvityksessä hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista arvioita ja oppilaan oppimis- tai kuntoutussuunnitelmaa. Oppilasta ja hänen huoltajaansa tai laillista edustajaansa kuullaan.[5]

Pedagogisessa selvityksessä kuvataan:

- oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppimisvalmiudet/oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea. Tuki voi olla eriyttämistä, yksilöllistämistä, erityisopetusta, erilaisia pedagogisia ratkaisuja, oppimisympäristöön, avustajiin ja muihin tarvittaviin palveluihin liittyviä tekijöitä
- perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän

Pedagoginen selvitys käsitellään moniammatillisesti oppilashuoltoryhmässä, joka tekee esityksen erityisen tuen tarpeesta tai erityisen tuen päätöksen uusimisesta taikka erityisen tuen päätöksen purkamisesta ja siirtymisestä tehostettuun tukeen. Tarvittaessa hankitaan muita lausuntoja, esim. psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

[1] Perusopetuslaki 17 § 1. mom. (642/2010)

[2] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010) ja Hallintolaki (434/2003)

[3] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

[4] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja Hallintolaki 34, 35 ja 36 §

[5] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

4.4 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki paikallisessa opetussuunnitelmassa

ks. taulukko ([taulukko.pdf](#))

4.5 Yksilölliset suunnitelmat

4.5.1 Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin etenemisestä ja siinä tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Sitä voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea ja sitä tulee käyttää tehostetun tuen aikana.[1]

Oppimissuunnitelman tarkoituksena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan omien mahdollisuuksiensa mukaisesti. Suunnitelma lisää opettajien tietoa oppilaan tilanteesta ja helpottaa siten opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelman tarkoituksena on myös, että oppilas oppii vähitellen ottamaan vastuuta opiskelustaan ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Oppimissuunnitelman avulla ei kuitenkaan oppiaineen oppimäärää voida yksilöllistää. Oppimäärän yksilöllistäminen vaatii erityisen tuen päätöksen.

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimissuunnitelmaan ei voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla.

Oppimissuunnitelma osana yleistä tukea

Yleisen tuen tasolla oppimissuunnitelma voi tarvittaessa olla kunkin oppiaineen opettajan ja oppilaan laatima suunnitelma opiskelun etenemisestä, opetusjärjestelyistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta. Oppimissuunnitelman tavoitteena on antaa tietoa opiskelun etenemisestä oppilaalle, huoltajille ja luokanopettajalle, luokanohjaajalle ja toisille opettajille. Yleisen tuen tasolla oppimissuunnitelma tehdään silloin kun oppilas on ollut pitkään pois tai oppilaan opiskelua on perusteltua syventää ja laajentaa. Oppimissuunnitelma voi sisältää samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma laaditaan aina oppilaalle, joka saa tehostettua tukea.[2]

Tehostetun tuen tasolla oppimissuunnitelmasta vastaa ja laatii luokanopettaja/luokanohjaaja ja aineenopettaja tarvittaessa yhteistyössä muiden opettajien kanssa. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä myös oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa.[3] Oppilashuoltoryhmälle ilmoitetaan, kun suunnitelma on laadittu. Oppimissuunnitelma tarkistetaan laatimisen yhteydessä sovittuna ajankohtana mutta vähintään kerran lukuvuodessa.

Oppimissuunnitelman säilyttää siitä vastuussa oleva opettaja.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset, ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi

4.5.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS -lomakkeelle. Suunnitelma on kirjallinen, pedagoginen asiakirja, joka perustuu hyväksytyyn opetussuunnitelmaan oppilaan yksilölliset edellytykset huomioiden.[4] Suunnitelman laativat oppilaan opettajat ja valmistelussa tehdään yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Tarvittavilta osin HOJKS valmistellaan moniammatillisena yhteistyönä. HOJKS tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.[5] HOJKS:t arkistoidaan Länsikadun koulun kansliassa.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimis- ja kasvuprosessia. Suunnitelma on oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvä tavoitesuunnitelma, josta tulee ilmetä opetuksen ja muun tuen antaminen; sisällöt, pedagogiset menetelmät ja muut tarvittavat tukitoimet.

HOJKS:n tulee sisältää seuraavat tiedot sikäli kuin opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

- oppilaan opetuksen ja elämäntilanteen kannalta tärkeät asiat
 - aamu- ja iltapäivätoiminta ja vastuualueet
 - tarvittava lääkitys
 - koulukuljetus ja vastuuhenkilöt (kuljetusta odottavan oppilaan ohjaus ja valvonta)
- ensisijaiset syyt erityisen tuen saamiselle
 - 11-vuotinen oppivelvollisuus
 - oppimäärien yksilöllistäminen
 - toiminta-alueittainen opetus
- oppilaan oppimisvalmiudet/oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- keskeiset tavoitteet
- keinot, joilla tavoitteisiin pyritään
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastuualueet
- yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa
- edistymisen seuranta ja arviointi
- HOJKS:n tarkistaminen
- tiedonsiirtolupa
- päivämäärä ja allekirjoitukset

[1] Perusopetuslaki 16 a § (642/2010)

[2] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

[3] Perusopetuslaki 16 a § (642/2110)

[4] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

[5] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

4.6 Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Oppilashuollolla tuetaan oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuoltotyötä tekee koko koulun henkilökunta kotien ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuoltotyön periaatteita ovat luottamuksellisuus, lapsen, nuoren ja heidän huoltajiensa kunnioittaminen sekä eri osapuolien tietojen saantia ja salassapitoa koskevat säädökset.

Oppilashuollon tavoitteena on välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuskulttuurin edistäminen kouluyhteisössä. Oppilashuolto pyrkii edistämään oppilaan koulunkäyntiä ja oppimista ehkäisemällä ja tunnistamalla oppimiseen, vuorovaikutukseen sekä kasvuun ja kehitykseen liittyviä esteitä. Tavoitteena on puuttua ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oppilashuollon päämääränä on luoda turvallinen ja terve oppimis- ja työympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä, tarjota tukea vaikeuksien poistamisessa sekä edistää työyhteisön hyvinvointia.

Koulun toiminnassa pidetään tärkeänä kouluyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta, sosiaalista vastuuta ja kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta. Yksilöllistä ja yhteisöllistä hyvinvointia toteutetaan yhteistyössä oppilaiden, opettajien, perheiden sekä muiden lasten hyvinvoinnista vastaavien tahojen kanssa. Erilaisia yhteistyömuotoja pyritään kehittämään pitkäjänteisesti koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä perusopetuksesta toiselle asteelle ja muissa siirtymävaiheissa muun muassa Länsikadun koulusta Tulliportinkadun kouluun.

Koulussa käytetään Tavoitteena hyvä elämä -mallia väkivalta-, päihde-, omaisuusrikos-, rasismi- tai kiusaamistapauksissa (ks. Liite Tavoitteena hyvä elämä) sekä psyykkisissä kriisitilanteissa (ks. Liite: Joensuun normaalikoulun kriisivalmiussuunnitelma). Psyykkisten kriisien varalta vuosiluokilla 1–6 sekä vuosiluokilla 7–9 toimii oma kriisivalmiusryhmä.

Koulussa kokoontuu säännöllisesti moniammatillinen oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat rehtori, erityisopettaja, koulupsykologi, terveydenhoitaja ja opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa oppilasta opettava opettaja, luokanohjaaja tai luokanopettaja. Tarvittaessa ryhmän toimintaan osallistuu koulun ulkopuolisia asiantuntijoita, jos koulun omat tukitoimet oppilaan auttamiseksi tai oppimisen edistämiseksi eivät riitä. Koulun oppilashuoltoryhmä tai sen yksittäinen työntekijä arvioi tapaus- ja tilannekohtaisesti, mihin yhteistyötahoon ohjataan tai otetaan yhteyttä. Yhteistyötahoja ovat muun muassa lasten ja nuorten psykiatrian poliklinikat ja osastot, lastensuojelu, lastenneurologian poliklinikka, kasvatus- ja perheneuvola, perhetukikeskus, päiväkodit, seurakunta, jengityö, nuorisotoimi, Joensuun kaupungin kriisiryhmä ja poliisi (ks. tarkemmin liitteet: Tavoitteena hyvä elämä ja Joensuun normaalikoulun kriisivalmiussuunnitelma).

Lastensuojelulaki koskee myös koulun työntekijöitä. Lastensuojelulaki 8. luku 40 § Ilmoitusvelvollisuus: "Jos sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa oleva henkilö on virkaa tai tointa hoitaessaan saanut tietää ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisen lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä sosiaalilautakunnalle. Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen."

Koulupsykologipalvelujen tavoitteena on hyvän yhteistyön edistäminen ja helppo saatavuus. Tavoitteena on perheitten ja koulun oman väen kanssa yhteistyössä auttaa lasten ja nuorten tasapainoista psyykkistä kehitystä ja koulunkäyntiä ja tukea kotien kasvatusta. Palvelut on tarkoitettu kaikille Joensuun normaalikoulun oppilaille ja heidän huoltajilleen lapsen tai nuoren hyvinvointiin, kehitykseen, kasvatukseen, mielenterveyteen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Opettajat ottavat yhteyttä koulupsykologiin, kun he tarvitsevat psykologin ammattitaitoa oppilaiden asioissa. Näitä asioita voivat olla oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät ongelmat, vuorovaikutusongelmat luokkayhteisössä, huoli oppilaan

psykkisestä hyvinvoinnista, yhteistyökysymykset huoltajien kanssa, vakavammat kiusaamistapaukset tai muut kriisitilanteet. Psykologin palvelut ovat pääsääntöisesti keskusteluja, neuvotteluja sekä psykologisia tutkimuksia. Erityisopetussiirtoihin tarvitaan useimmiten psykologin tutkimus ja lausunto. Psykologin tehtävänä on myös arvioida ja ohjata lasta, nuorta tai perhettä tarvittaviin jatkotutkimuksiin, palveluihin ja hoitoon. Psykologilla käynnit ovat luottamuksellisia.

Joensuun normaalikoulun oppilashuoltotyössä painotetaan seuraavia asioita:

Oppilaiden hyvinvoinnin seuranta

- * tiedonkulku kodin ja koulun välillä
- * tiedonkulku opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön välillä
- * säännölliset oppilaille suunnatut tiedustelut ja kyselyt sekä niiden raportointi
- * valtakunnalliset seurantatutkimukset mm. kouluterveyskysely
- * oppilashuollon lukuvuosittainen toimintasuunnitelma

Siirtymät ja tiedonvälitys

- * päiväkodin ja koulun välillä
- * 2. luokalta 3. luokalle, alakoulusta yläkouluun ja peruskoulun jälkeen
- * erityisopettajan tekemät oppimisen kartoitukset kaikilla alakoulun luokilla ja 7. luokalla
- * yhteinen toimintapäivä 7. luokalla

Oppilaiden sosiaalista kasvua ja yhteisöllisyyttä tukeva toiminta

- * oppilaskunta ja tukioppilastoiminta
 - * oppilaiden itsetuntemusta ja sosiaalisia taitoja lisäävää opetussuunnitelmaan sisältyvä oppiaines
- (Kasvun paikka)
- * terveys- päihde- ja huumevalistus

Oppilaiden koulunkäyntiä tukevia toimintamuotoja

- * läskykerhot, tukiopetus ja laaja-alainen erityisopetus
- * henkilökohtaiset ja luokkakohtaiset koulunkäyntiavustajat

4.7 Kerhotoiminta ja oppilaskunta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi järjestetään kerhotoimintaa. Kerhot tukevat oppilaiden eettistä ja sosiaalista kasvua sekä monipuolista kehittämistä. Kerhojen tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaille mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä.

Kerhoja järjestetään koulun omana toimintana sekä yhteistyössä koulun yhteistyötahojen kanssa. Kerhotoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon myös opettajaopiskelijoiden resurssit kerhojen pitäjinä sekä heidän opetusohjelmansa tarjoamat mahdollisuudet. Vuosittainen kerhotoimintaohjelma vahvistetaan lukuvuoden työsuunnitelman osana.

Oppilaskunta toimii pääasiassa vuosiluokilla 7–9. Oppilaskuntaan kuuluvat kaikki vuosiluokkien 7–9 oppilaat, jotka valitsevat keskuudestaan hallituksen. Oppilaskuntatoiminnan kautta oppilaat tottuvat

vaikuttamaan omaan elämäänsä ja koulutoimintaan liittyviin ratkaisuihin. Oppilaskunta osallistuu erikseen ja yhdessä lukion oppilaskunnan kanssa koulun erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen sekä esittää mielipiteitään ja ehdotuksiaan koulutyöhön liittyvissä asioissa.

Perusasteen vuosiluokilla 7–9 toimii tukioppilaskerho, jonka tavoitteena on helpottaa uusien oppilaiden sopeutumista kouluun, luoda myönteistä ilmapiiriä ja yhteishenkeä sekä edesauttaa oppilaiden ja opettajien välistä yhteistyötä. Tukioppilaiden toimikausi on lukuvuoden mittainen ja uudet tukioppilaat valitaan keväällä kahdeksaluokkalaisista. Tukioppilaat toimivat pääasiassa kouluajalla, mutta joskus myös sen ulkopuolella. Toimintaan liittyy myös yhteistyötä vuosiluokkien 7–9 oppilaskunnan hallituksen kanssa.

5. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT

5.1 Opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5.1.1 Tukiopetus

5.1.2 Osa-aikainen erityisopetus

5.1.3 Erityisopetus

5.1.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

5.1.5 Pidennetty oppivelvollisuus

5.1.6 Toiminta-alueittain opiskelu

5.1.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta[1]. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan myös ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla: yleisen tuen, tehostetun tuen ja erityisen tuen tasoilla.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Sitä voidaan antaa samanaikaisopetuksena oppilaan tavallisessa opetusryhmässä, pienryhmässä tai täysin yksilöllisesti. Myös erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa oppituntien aikana. Tukiopetusta voivat opettajien lisäksi antaa opettajaopiskelijat.

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Huoltajille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille. Kyseisen oppiaineen opettaja tiedottaa tukiopetuksesta ja toteutuksesta oppilasta, huoltajia, luokanopettajia ja – ohjaajia.

Tukiopetus yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tuen tarve voi johtua esimerkiksi oppimisvaikeuksista, poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista.

Ennen tehostetun tuen aloittamista arvioidaan yleisen tuen aikana annetun tukiovetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiovetuksen tarve jatkossa. Arvio on osa pedagogista arviota. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan myös oppilaan tarvitsema tukiovetus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

Ennen erityisen tuen päätöstä arvioidaan tukiovetuksen tarve jatkossa. Erityisen tuen alkaessa oppilaan tarvitsema tukiovetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin.

5.1.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa.[2] Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaisella erityisopetuksella pyritään parantamaan oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäisemään oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vaikeuksia sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opettajien ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille vanhempainilloissa ja koulun tiedotteissa kuten verkkosivuilla. Työn vaikuttavuuden kannalta yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on merkityksellistä.

Koulunkäynnin alkuvaiheessa pyritään kasvun ja oppimisen riskitekijöiden varhaiseen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisemiseen. Koulun aloitusta edeltävän lukukauden aikana toimitaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lähipäiväkotien kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen avulla voidaan vahvistaa oppimiseen tarvittavia perustaitoja. Kouluuntulovaiheessa kartoitetaan puhehäiriöt ja kielellinen kehitys ja tarvittavat tukitoimet aloitetaan. Alkuopetuksen aikana erityisopetusta suunnataan etenkin kielellisten ja/tai matemaattisten taitojen kehittämiseen, mukaan lukien puheopetus. Myöhemmin opiskelun tukemista laajennetaan vahvemmin myös muiden oppiaineiden ja aihepiirien suuntaan.

Oppilaiden iän karttumisen myötä opetuksen ohjauksellista ja dialogista otetta lisätään, työskentelyssä otetaan huomioon oppilaiden omat tavoitteet opiskelunsa suhteen, oppimistyyli ja vahvuudet. Oppilaita ohjataan rakentamaan opiskelustrategioitaan sekä soveltamaan niitä opiskelussaan.

Erityisopettaja tekee oppimista arvioivia testejä yksilöllisesti tai vuosiluokittain. Tarvittaessa oppilas ohjataan tarkempiin tutkimuksiin ja/tai kuntoutukseen.

Ennen tehostetun tuen alkamista arvioidaan osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa.

Pedagogisessa selvityksessä arvioidaan oppilaan aiemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana, jolloin sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin.

5.1.3 Erityisopetus

Erityisopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan oppimista. Sellaisen oppilaan, jolle on tehty erityisentuen päätös, opetus ja muu tuki annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. HOKS on erityisen tuen päätöksen suunnitelmallista toimeen panoa ohjaava pedagoginen asiakirja. Siinä ratkaistaan erityisopetuksen järjestämiseen liittyvät seikat ja opetuksen keskeiset tavoitteet, sisällöt sekä oppimisympäristöön, opetusmenetelmiin ja opetusmateriaaliin liittyvät tekijät.

Oppilas voi saada Joensuun normaalikoulussa erityisopetusta muun opetuksen aikana tai osittain tai kokonaan osa-aikaisessa erityisopetuksessa. Muita koulun tukirakenteita ovat luokilla 1-6 joustava pienryhmä ja luokilla 7-9 joustava perusopetus (JOPE). Erityisopetusta järjestettäessä huomioidaan oppilaan etu ja järjestämisedellytykset. Erityisopetuksessa voidaan poiketa oppiaineista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta tuntijaosta sen mukaan kuin erityistä tukea koskevassa päätöksessä määrätään. [3]

5.1.4 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja voi perustua erilaajuisiin oppimääriin.[4] Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua yleisen ja tehostetun tuen avulla siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa. Esimerkiksi eriyttämisen avulla oppilaan opiskelua voidaan tukea keskittymällä oppiaineen ydinsisältöihin. Mikäli edes ydinsisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute tai esimerkiksi puutteellinen opiskelutekniikka eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa muilla sopivilla tavoilla. Oppilaalle ja huoltajalle tulee selvittää yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset jatko-opintoihin.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittämistä hänen omien edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaille riittävän haasteellisia.

Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Oppimäärää ei voida yksilöllistää ilman erityisen tuen päätöstä. Erityisen tuen päätös edellyttää pedagogista selvitystä.

Jos yksilöllistettävien oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistettyjen oppimäärien mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt.

Vapauttamisesta tehdään perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettu hallintopäätös. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.[5]

5.1.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin eli sinä vuonna, kun lapsi täyttää kuusi vuotta. Oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, kun sen alkamisesta on kulunut 11 vuotta tai kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu.[6] Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta.[7]

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset, joiden kognitiivinen kehitys on huomattavasti keskimääräistä hitaampaa (kehitysvamma) tai kun jokin vaikea vamma, esimerkiksi näkö- tai kuulovamma, kielellinen erityisvaikeus, liikuntavamma tai kontaktihäiriö on niin vaikea, ettei lapsi sen takia oletettavasti suoriudu oppivelvollisuudesta yhdeksässä vuodessa. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.[8] Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Tällöin tehdään päätös myös erityisen tuen tarpeesta ja lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) esiopetuksen alkaessa.[9]

5.1.6 Toiminta-alueittain opiskelu

Joensuun kaupungin vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus järjestetään kaupungin koulutoimessa. Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain.[10] Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain.[11] Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä.[12] Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot (tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa).

Opetus järjestetään määrittelemällä kokonaisvaltaiset tavoitteet, edistämällä oppilasryhmän vuorovaikutusta sekä kehittämällä toimivaa ja motivoivaa oppimisympäristöä. Opetuksen suunnittelun lähtökohdana pidetään oppilaan vahvuuksia ja tavoitteena oppilaan koko potentiaalinen käyttöön saamista. Koulupäivän eri toimintoja hyödynnetään oppimisessa.

Toiminta-alueet voivat sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia jossakin yksittäisessä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestettyyn opetukseen liittyy aina myös kuntouttavia ja hoitavia elementtejä. Opetuksen suunnittelu ja toteuttaminen edellyttää oppilaan opettajien, muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

[1] Perusopetuslaki 16 § 1 mom. (642/2010)

[2] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

[3] Perusopetuslaki 17 § 1 ja 2 mom. (642/2010)

[4] Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003) ja 11 § 1 mom. (453/2001)

[5] Perusopetuslaki 5 § 1 mom.

[6] Perusopetuslaki 25 § 2 mom.

[7] Perusopetuslaki 9 § 2 mom.

[8] Hallituksen esitys eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

[9] Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoin:

- Lapsi aloittaa vapaaehtoisessa esiopetuksessa sinä vuonna, jolloin hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa opiskelun sinä vuonna, jolloin hän täyttää kuusi vuotta. Ensimmäinen vuosi on oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvaa esiopetusta, jonka jälkeen hän jatkaa perusopetuksessa.
- Lapsi aloittaa 6-vuotiaana oppivelvollisuuteen kuuluvassa esiopetuksessa ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin perusopetuksen aloittamista lykätään niin, että lapsi aloittaa perusopetuksen sinä vuonna, jona hän täyttää 8 vuotta. Tällöin tehdään hallintopäätös perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta.

[10] Tuntijakoasetus 9 § 3 mom.

[11] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

[12] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

5.2 Ohjauksellinen ja muu tuki

5.2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

5.2.1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

5.2.2 Ohjauksen järjestäminen

5.2.3 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

5.2.4 Perusopetusta tukeva muu toiminta

Joensuun normaalikoulun ja kodin välisen yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja koko kouluyhteisön hyvinvointia. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa[1]. Opetus ja kasvatusta järjestetään yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[2]. Oppilas elää samanaikaisesti kodin ja koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö edistää parhaimmillaan oppilaiden hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta ja siitä, että oppilas suorittaa oppivelvollisuutensa[3]. Joensuun normaalikoulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä[4]. Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on Joensuun normaalikoululla. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista ja velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista, oppilaan tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajan mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden

edistämiseen. Tieto- ja viestintäteknikkaa, kuten koulun kotisivuja, Wilmaa ja sähköpostia käytetään parantamaan ja monipuolistamaan tiedon kulkua ja yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä. Luokanopettaja ja oppilasta opettavat opettajat kirjaavat oppilaan poissaolot Wilmaan kyseisen koulupäivän aikana. Luokanopettaja tai luokanohjaaja seuraa poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajille[5].

Jaksotodistuksiin merkitään tiedossa olevat poissaolot sekä kumuloitunut poissaolomäärä. Poissaolo, jolla ei ole hyväksyttävää syytä, on luvaton poissaolo. Mikäli oppilaalle kertyy lukuvuoden aikana selvittämättömiä/hyväksymättömiä poissaoloja yli 50 h (vuosiluokilla 7-9 luokilla tämä tarkoittaa kolmekymmentä 75 minuutin oppituntia), koulun oppilashuoltoryhmä tekee asiasta ilmoituksen sosiaaliviranomaiselle. Joensuun normaalikoulun henkilökunta antaa huoltajille tietoa oppilashuollon toiminnasta[6] sekä kouluyhteisön toimintamalleista ja tiedottamiskäytännöistä erilaisissa ongelma-, onnettomuus-, ja kriisitilanteissa.

Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla. Vanhempainilloissa opettaja tapaa huoltajia, jolloin hän keskustelee heidän kanssaan muun muassa koulun opetussuunnitelmasta ja arvioinnin periaatteista. Lisäksi vanhemmat ja opettaja keskustelevat koulun ja luokan työskentelyyn liittyvistä asioista sekä kunkin vuosiluokan ajankohtaisista kysymyksistä. Oppilaat voivat osallistua yhdessä huoltajiensa kanssa erikseen määriteltyihin vanhempainiltoihin.

Huoltajalle tarjotaan mahdollisuus osallistua eri luokka-asteiden käytäntöjen mukaisesti oppilaan arviointi-/kehityskeskusteluun yhdessä oppilaan ja opettajan kanssa, jossa voidaan yhdessä yksilöllisesti käydä läpi oppilaan opiskelun edistymistä. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajalle annetaan tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista haasteista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa[7]. Yhteisten päämäärien tukemiseksi voidaan suunnitella ja toteuttaa myös muita yhteistyömuotoja. Vanhemmille tarjotaan mahdollisuus antaa palautetta kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä sekä esittää toivomuksia sen kehittämiseksi.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntyneitä yhteyksiä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Vuosiluokilla 1-6 kodin ja koulun yhteistyöstä vastaa pääasiassa luokanopettaja. Vuosiluokilla 7-9 kodin ja koulun yhteistyössä avainhenkilö on erikseen nimetty luokanohjaaja. Kuitenkin myös muut koulun opettajat sekä oppilashuolto pitävät tarvittaessa yhteyttä koteihin.

Yhteistyömuotoja kehitetään koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Joensuun normaalikoulussa toimii vanhempainyhdistys Norssin Vanhemmat (NoWa), jonka hallitukseen kuuluu oppilaiden vanhempia.

5.2.2 Ohjauksen järjestäminen

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta[8]. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa. Ohjauksella tuetaan nuorten päätöksentekotaitojen kehittymistä oman tulevaisuuden suunnittelussa. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, esiopetuksen tuottamat valmiudet huomioon ottavan ja toisen asteen opintoihin ohjaavan jatkumon. Jatkuvuus taataan siten, että

kaikki oppilaan ohjaukseen osallistuvat opettajat ja oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö toimivat yhteistyössä oppilaan koko perusopetuksen ajan ja eri nivelvaiheissa.

Ohjauksessa korostuu lasten ja nuorten kohtaaminen sekä tukeminen ottaen huomioon heidän elämänkenttänsä ja kokemuksensa. Ohjaustilanteille oleellisia ovat vuorovaikutukselliset keinot, jotka mahdollistavat toimivan dialogin osallistuvien kesken. Ohjauksella vahvistetaan oppilaan yhteistyötaitoja sekä vastuunottoa omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksella edistetään koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa samoin kuin oppilaiden hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. Ohjausta annetaan luokkaopetuksena/luokkaohjauksena, henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmä- ja verkko-ohjauksena. Alla kuvataan tarkemmin luokanopettajan, luokanohjaajan, aineenopettajan, oppilaanohjaajan ja erityisopettajan työtehtävistä.[9]

Luokanopettajan tehtävänä on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien ja työskentelytaitojen kehittymistä sekä tukea hänen sosiaalista kasvuaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin. Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1-6 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilasta ohjataan henkilökohtaisesti opiskeluvalintojen tekemisessä ja erilaisissa arkielämän kysymyksissä yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa.

Yläkoulussa luokanohjaaja on oppilaan koulunkäynnin koordinoija ja lähin neuvottelukumppani. Luokanohjaaja vastaa luokkansa ryhmäytymisestä nivelvaiheessa, tutustumisesta omaan luokkaan, ohjaa koulun käytäntöihin ja oman työn arviointiin. Lisäksi luokanohjaajan tehtäviin kuuluu luokanohjaajantuokiot, tiedottaminen, opintosuoritusten/opintopolun seuranta, rangaistusten seuranta ja yhteistyö henkilökunnan kanssa. Luokanohjaaja vastaa kodin ja koulun yhteistyöstä (esim. yhteydenpito koteihin Wilman ja puhelimen välityksellä, arviointi-/kehityskeskustelut, vanhempainillat), osallistuu oppimissuunnitelman/pedagogisen arvioinnin laadintaan, HOJKS –palaveriin ja tarvittaessa oppilashuoltotyöryhmään.

Aineenopettaja perehdyttää oppilaan oman aineensa tavoitteisiin, sisältöihin ja arviointiin, ohjaa oman aineensa oppimismenetelmiin sekä tukee osaltaan luokan ryhmäytymistä. Aineenopettaja ottaa ohjauksessaan ja opetuksessaan huomioon oppilaan tuen tarpeen eriyttämällä opetusta. Aineenopettaja myös tunnistaa oppimisvaikeuksia ja ohjaa tarvittaessa tehostetun ja erityisen tuen piiriin sekä osallistuu tarvittaessa oppimissuunnitelman laatimiseen, HOJKS:ien tekoon ja toteuttamiseen omien oppilaidensa osalta ja informoi oman aineensa valinnaisaineista.

Oppilaanohjaaja on erityisesti vastuussa perusasteen päättövaiheessa oppilaan ohjaamisesta ja toimii nuoren elämässä tulevaisuuden suunnanoton tukena. Oppilaanohjaaja antaa henkilökohtaista, pienryhmä- ja luokkaohjausta. Lisäksi oppilaanohjaaja osallistuu muun muassa nivelvaiheiden työskentelyyn ja järjestää yhteishaun. Työtehtäviin kuuluu myös organisoida työelämään tutustumista (TET), Toisen asteen yhteys - tapahtumaa ja tutustumiskäyntejä. Oppilaanohjaaja on yhteistyössä paikallisen työ- ja elinkeinoelämän kanssa koulutustilaisuuksien, vierailujen ja koululle tulevien vierailijoiden kautta.

Oppilaalla ja huoltajalla on mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valinnanmahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle, opinnoille ja tulevaisuudelle vanhempainilloissa, arviointi-/kehityskeskusteluissa sekä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen. Huoltajalla on tarvittaessa mahdollisuus keskustella koulun edustajien kanssa oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä.

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata osana yleistä tukea oppilasta monipuolisesti koulunkäynnissä ja kiinnittää huomiota oppiainesisältöjen omaksumisen ohella myös sisältöjen oppimisessa tarvittaviin oppimisen taitoihin sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien pulmien syntymistä. Ohjauksessa keskeisiä

rakenteita ovat varhaisen tuen muodot ja yhteistyö huoltajien kanssa. Oppilasta ohjataan oppimaan itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla.

Opettaja ohjaa oppilasta tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Opettajan tehtävänä on myös oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen sekä oppilaiden ohjaaminen heidän pohtiessaan tulevaisuuden ratkaisujaan. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tulemaan tietoisiksi omasta edistymisestään jo oppimisen aikana. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arvioita, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutavoissa ja – taidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin. Ohjauksella vahvistetaan tehostettua tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle sekä tuetaan oppilaan kiinnittymistä kouluyhteisöön.

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laadittavaan HOJKSiin kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. huomioidaan oppilaan kokonaistilanne. Ohjauksen avulla jatketaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitojen sekä itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista. Päätövaiheen ohjauksessa tuodaan esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön ja oppilasta mahdollisesti avustavan muun henkilöstön asiantuntemusta.

5.2.2.1 Työelämään tutustuminen

Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikka- ja oppilaitoskäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksot (TET) tai työpaikalla tapahtuva opiskelu. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen sisällytetään ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Työelämään tutustumisjaksojen tavoitteena on parantaa oppilaan työelämän tuntemusta ja arvostusta. TET on nuoren itsenäinen oppimiskokemus, joka opettaa ottamaan vastuuta omasta projektista: TET-paikan hankkimisesta, työpaikalla tehtävien töiden tekemisestä sekä sovittujen oppimistehtävien hoitamisesta. Omakohtaiset työelämän kokemukset eri ammateista voivat tukea oppilaan jatko-opintoihin hakeutumista ja niihin liittyviä valintoja tai herättää kiinnostuksen yrittäjyyteen. Oppilaita opastetaan työelämän pelisääntöihin, painotetaan oikeaa asennetta työhön, hyvää käytöstä, täsmällisyyttä ja rehellisyyttä. Joensuun normaalikoulussa seitsemännellä luokalla oppilaat tutustuvat työelämään kahden päivän ajan

(lähi-TET). Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla työelämään tutustumisjakso on yhden kouluviikon mittainen. Oppilas saa TET-jaksostaan työelämäedustajan kirjoittaman arvioinnin.

5.2.3 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut[10]. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö. Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä tukitoimet eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa eri asiantuntijoita.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle, tuki voi olla osa- tai kokoaikaista. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja tukee oppilasta oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä oppimista tukevaan kuntoutukseen liittyvien tehtävien suorittamisessa. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen oppilaan huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Oppilas saattaa tarvita tulkitsemis- tai avustajapalveluita ilman, että hänellä on tarvetta muuhun tukeen. Etenkin avustajapalvelun tarve saattaa olla myös lyhytaikainen. Oikea-aikainen ja riittävä tulkitsemisapu ja mahdollisuus puhetta tukeviin ja korvaaviin kommunikaatiokeinoihin tukee oppilaan oppimista ja ehkäisee oppimisvaikeuksien syntymistä ja vaikeutumista. Avustajan antama tuki parantaa yksittäisen oppilaan tai opetusryhmän oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä. Sen avulla voidaan joskus ehkäistä kokonaan tehostetun tai erityisen tuen tarve.

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve. Jos oppilas on saanut tulkitsemis- ja avustajapalveluja yleisen tuen aikana, arvioidaan niiden riittävyys ja vaikutus. Tehostetun tuen alkaessa laadittavaan oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsemat tulkitsemis- ja avustajapalvelut, niiden tavoitteet, järjestäminen ja seuranta. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve saattaa lisääntyä tai tuen muodot tarvitsevat uudelleen arviointia tehostetun tuen aikana. Tarvittavat muutokset kirjataan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan tehostetun tuen aikana saamien tulkitsemis- ja avustajapalveluiden riittävyys ja vaikutus sekä tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve jatkossa arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluista.[11] Oppilaalle laaditaan erityisen tuen päätöksen jälkeen HOJKS, jossa kuvataan oppilaalle järjestettävät tukipalvelut sekä henkilöt, jotka osallistuvat tukipalvelujen järjestämiseen, heidän vastualueensa ja tukipalvelujen toteutumisen seuranta. Tulkitsemisen ja avustamisen määrä ja laatu määritellään yksilöllisesti yhdessä muiden tukitoimien kanssa. Erityisen tuen aikana oppilas tarvitsee usein yksilöllisesti kohdennettuja tukipalveluja.

5.2.4 Perusopetusta tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa.[12] Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta.

Koulun kerhotoiminta

Koulun kerhotoiminta on työsuunnitelmassa[13] määriteltyä tavoitteellista toimintaa, joka tukee oppilaiden kasvua ja kehitystä. Toiminnalla lisätään oppilaiden osallisuutta, edistetään eettistä kasvua ja tuetaan yhteisöllisyyttä. Kerhotoiminnan avulla vahvistetaan kasvatukseen liittyvää kodin ja koulun kumppanuutta ja yhteistyötä.

Oppilas voi saada kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatiolleen ja tukea kaikinpuoliseen hyvinvointiinsa. Kerhotyöskentely antaa mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Kerhotoimintaan osallistuminen voidaan myös suunnitella osaksi tehostettua tai erityistä tukea. Kerhotoiminnan vapaaehtoisuus tulee säilyttää ja kerhoon osallistuminen on oppilaille maksutonta.

[1] Perusopetuslaki 3§ 3 mom.

[2] Tuntijakoasetus 4§ 1 mom.

[3] Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003), Lastensuojelulaki (417/2007) 2 § 1 mom.

[4] Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003), Tuntijakoasetus 2, 3 ja 4 § ja Lastensuojelulaki 2 § 2 mom.

[5] Perusopetuslaki 26 § 2 mom. (477/2003)

[6] Perusopetuslaki 31 a § 3 mom. (642/2010), 3 § 3 mom. ja 2 mom. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 4§ 2 mom., 9 ja 13 § ja Lastensuojelulaki 9 ja 12 §

[7] Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 15 §

[8] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[9] Erityisopettajan työkuva tarkemmin luvussa 5.1.2

[10] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

[11] Perusopetuslaki 17 § 2 ja 3 mom. (642/2010)

[12] Perusopetuslaki 47§

[13] Perusopetusasetus 9 §

5.3 Joustavan perusopetuksen toiminta

Joustava perusopetus järjestetään Joensuun normaalikoulussa lain tarkoittamalla tavalla (JOPE - luokat 7-9) ja joustavalla pienryhmätoiminnalla (luokat 1-6). Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.[1]

5.3.1 Joustava pienryhmä

Joensuun normaalikoulun vuosiluokilla 1-6 pienryhmätoiminnan periaatteina ovat monimuotoisuus ja joustavuus. Monimuotoisuudella tarkoitetaan sitä, että ryhmän toiminta ei rajaudu ennalta jonkun tietyn perinteisen erityisopetuksen toimintamallin mukaiseksi, vaan ryhmän toiminta muotoutuu sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti erilaisten oppimisen haasteiden mukaan. Joustavuudella tarkoitetaan puolestaan hallinnollisten ja yhteistyöhön liittyvien menettelyjen joustavuutta. Vuosiluokilla 1-6 joustavan opetuksen prosessiin kuuluvat pulmien havaitseminen, puheeksi ottaminen, tuen tarpeen määrittely ja tuen järjestäminen. Joustavan tuen tavoitteena on varhainen puuttuminen ja tuen tuominen osaksi oppilaan arkea. Tavoitteena on tukea oppiaan opiskelua hänen kotiluokassaan periodiluonteisen pienryhmäopetuksen avulla.

Joustavan pienryhmän toiminnan tavoitteena on taata oppilaiden sosiaalinen ja kognitiivinen edistyminen siten, että he pystyvät hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja pärjäävät omien edellytystensä mukaisesti. Toiminnassa painotetaan sosiaalisten taitojen kehittämistä, oppimaan oppimisen taitojen tietoista harjaannuttamista ja lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten perustaitojen vahvistamista. Pienryhmässä oppijan tarpeet huomioidaan koulutuksen suunnittelussa, laatisessa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Tukea tarvitsevien oppilaiden opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kotiluokassa tapahtuvan opetuksen kanssa. Pienryhmäopetuksessa oppilaan opiskelulle suunnitellaan täsmälliset tavoitteet, opiskelussa hyödynnetään joustavia opetusmenetelmiä ja vaihtelevia vertaisryhmiä. Opetuksessa paneudutaan erityisesti yksilöllisen oppimisen ohjaamiseen ja myönteisen sosiaalisen kompetenssin tukemiseen.

Pienryhmää joustavan tuen muotona voidaan tarjota opetuksellisenä vaihtoehtona silloin, kun oppilas selkeästi hyötysi pienemmästä opetusryhmästä ja silloin kun oppimisvaikeudet ovat niin suuria ja laaja-alaisia, ettei niitä voida ottaa huomioon isossa ryhmässä. Opetusjärjestelyt suunnitellaan oppilaskohtaisesti. Pyritään siihen, että oppilas aloittaa opiskelunsa ryhmässä lukuvuoden alussa, mutta ryhmään siirtyminen on mahdollista myös kesken lukuvuoden. Oppilaan siirtyminen pienryhmään valmistellaan yhteistyössä oppilaan, oppilaan huoltajien, oppilasta opettavien opettajien ja oppilashuoltoryhmän kanssa.

Ryhmän maksimikoko on kymmenen oppilasta kuitenkin siten, että toiminnan aikana oppilasmäärä voi vaihdella. Oppilaat opiskelevat pienryhmässä erityisopettajan ohjauksessa ennalta määrätyn jakson, jonka jälkeen arvioidaan, jatkuuko opiskelu pienryhmässä vai oppilaan omassa kotiluokassa. Oppilaat voivat opiskella eri vuosiluokkien oppimääriä ja opiskelua voi ohjata joko koulun yleinen tai oppilaan yksilöllistetty opetussuunnitelma. Oppilaan pienryhmäjaksolle laaditaan oppimissuunnitelma tai HOJKS niille oppilaille, jotka on otettu tai siirretty erityisopetukseen. Pienryhmä ja oppilaan kotiluokka työskentelevät yhdessä oppilaan integraation toteutuessa joustavin järjestelyin. Keskeistä on myös Joensuun yliopiston kanssa toteutuva yhteistoiminta ja mahdollinen tutkimus sekä eri koulutusvaihtoehtojen opettajankoulutustehtävä.

5.3.2 Joustava perusopetus – JOPE

Joustavalla perusopetuksella tarkoitetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea[2] Opetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillisesti sekä tuki- ja neuvontapalveluja käyttäen. Opetus ja ohjaus nivelletään mahdollisimman joustavasti muuhun opetukseen ja jatko-opintoihin. Joustavassa perusopetuksessa voi opiskella koko lukuvuoden tai osan lukuvuotta.

Joustavan perusopetuksen (JOPE) tavoitteena ja tarkoituksena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Sen tarkoituksena on vahvistaa oppilaan koulumotivaatiota ja elämänhallintaa sekä varmistaa perusopetuksen oppimäärän suorittaminen sekä avustaa oppilasta toiselle asteelle siirtymisessä.

JOPE on tarkoitettu lähinnä perusopetuksen 7-9 –luokkien oppilaille, joilla on havaittavissa koulunkäynnissään alisuoriutumista, koulumotivaation puutetta, syrjäytymisen uhkaa jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Poikkeuksellisesti joustavan perusopetuksen piiriin otetaan erityistä tukea saava oppilas. Tällöin hänelle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS.

Oppilaaksi otto joustavaan perusopetukseen tapahtuu oppilaan ja/tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella (liite). Hakemusten perusteella perusasteen rehtori tekee hallintopäätöksen joustavan perusopetuksen oppilaaksi otosta. Asian valmistelee vuosiluokkien 7-9 apulaisrehtori yhdessä oppilashuoltoryhmien kanssa. Valinta perustuu oppilaan ja hänen huoltajansa tekemään hakemukseen, jossa selvitetään syyt ja perustelut JOPE-ryhmään hakeutumiselle sekä oppilaan oma sitoutuminen ja motivaatio opiskeluun. Yksittäinen opettaja, luokanohjaaja ja/tai oppilashuoltoryhmä voi tehdä aloitteen JOPE-opetukseen hakeutumiselle. Oppilaille ja huoltajille tiedotetaan joustavan perusopetuksen mahdollisuudesta kuudennen luokan keväällä.

Joensuun normaalikoulussa joustavassa perusopetuksessa (JOPE) opiskelevat oppilaat noudattavat kullekin vuosiluokalle säädettyä tuntijakoa ja oppimäärää. Koulun toimintakulttuuria, toimintatapoja ja opetus- ja ohjausmenetelmiä kehitetään vastaamaan joustavassa perusopetuksessa opiskelevien oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Opetus järjestetään pääosin lähiopetuksena koulussa, osin työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulussa ja muissa oppimisympäristöissä suunnitellaan vastaamaan perusopetuksen tavoitteita. Opiskelussa ja opettamisessa painotetaan työpainotteisuutta ja toiminnallisuutta. Oppilaan koulunkäynnin suunnittelu toteutetaan moniammatillisesti. Oppilaan arvioinnissa painotetaan monipuolista näyttöä ja oppilaiden ohjaamista itsearviointiin.

Jokaiselle JOPE-oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, johon oppiainetavoitteiden lisäksi merkitään jaksossa opiskeltavat valinnaisaineet ja niiden suoritustapa sekä oppilaan saama tuki- ja ohjauspalvelut. Oppimissuunnitelmaan kirjataan myös kunkin oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet sekä oppilaan yleinen ja tehostettu tuki. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, kirjataan henkilökohtaiset tavoitteet ja erityisen tuen tarve HOJKSiin.

Joustavan perusopetuksen toimintaa suunnittelee, ohjaa ja koordinoi Joensuun normaalikoulussa JOPE-työryhmä. Ryhmään kuuluvat JOPE-ryhmän opettaja, oppilaanohjaaja, aineenopettaja, yläkoulun apulaisrehtori sekä nuoriso-ohjaaja Joensuun kaupungin nuorisotoimesta sekä tarvittaessa kuntoutus- ja sosiaalipalveluiden asiantuntija.

Opiskelu toteutetaan pienryhmämuotoisesti joko kokonaan tai osittain. Erilaisissa oppimisympäristöissä toteutettavan opiskelun ja harjoittelun suunnitelma merkitään oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin. Työssäohjaaja arvioi osaltaan työssä opiskelun, JOPE-ryhmän opettaja arvioi oppimissuunnitelmaan perustuvat tehtävät.

Työpaikkaopiskelussa työnjako ja vastuut sovitaan kirjallisesti. Työpaikoilla toteutettavien oppimisjaksojen ajankohdat sovitaan yhteistyössä koulun, työnantajien, oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta ja oppimisen ja koulunkäynnin tukea myös työssäoppimisjakson aikana. Opetuksen järjestäjä vastaa/varmistaa, että oppimisympäristöissä huolehditaan työturvallisuudesta ja varaudutaan mahdollisiin tapaturmiin. Opetuksen järjestäjä perehdyttää joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt tietosuojaan ja salassapitosäädöksiin. Joustavan perusopetuksen toimintaan osallistuu erikseen laaditun suunnitelman mukaan Joensuun kaupungin nuoriso-ohjaaja.

Huoltajayhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön osallistuvat tarvittaessa oppilaan tukiverkoston asiantuntijat.

[1] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[2] Perusopetuslaki 5§, Perusopetusasetus 9 a ja b§ (1768/2009)

5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

5.4.1 Oppilashuolto ja sen tavoitteet

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä. Erytystä huomiota kiinnitetään oppilaan mielen hyvinvoinnin turvaamiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Perusopetuksen oppilaalla on subjektiivinen oikeus saada maksutta opetuksen osallistumisen edellyttävä tarvittava oppilashuolto. [1] Tavoitteena on, että oppilas kokee koulun turvalliseksi ja viihtyisäksi työskentely-ympäristöksi, tuntee yhteenkuuluvuutta kouluyhteisöön ja saa kannustavaa palautetta koulun päivittäisessä arjessa sekä apua ongelmatilanteissa.

Oppilashuollon toimintatavat ja -kulttuuri

Oppilashuoltotyö on keskeinen osa koulun kasvatus- ja opetustyötä ja se kuuluu kaikille koulun kasvatus- ja opetustyöhön osallistujille. Luokanopettajat ja luokanohjaajat ovat erityisasemassa oman luokkansa oppilaiden oppilashuollollisten asioiden tunnistamisessa ja niistä tiedottamisessa. Luokanopettaja ja luokanohjaaja ovat säännöllisesti yhteydessä kotien kanssa (arviointikeskustelut, luokkakohtaiset vanhempainillat, poissaoloihin liittyvä informointi, oppilaiden oppimissuunnitelma- ja HOJKS-palaverit ja muu tarvittava yhteistyö).

Koulun moniammatillinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja toimii asiantuntijaryhmänä oppilaiden asioissa mm. tutkimuksiin ohjaamisessa ja oppilaan tuen suunnitteluun sekä järjestämiseen liittyvissä asioissa (mm. pedagogiset arviot, pedagogiset selvitykset, oppimäärän yksilöllistämiset, erityisen tuen järjestäminen). Oppilashuoltoryhmään kuuluvat oppilaanohjaaja, laaja-alainen erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja/koululääkäri, koulupsykologi ja tarvittaessa sosiaalityöntekijä (Joensuun kaupunki). rehtori vastaa oppilashuoltotyöstä, hän selvittää vaikeat koulukiusaamis- ja kurinpitoasiat ja hyväksyy HOJKSiin kirjoitetut yksilölliset tavoitteet.

Oppilashuoltotyö perustuu luottamuksellisuudelle, vastuullisuudelle sekä lapsen, nuoren ja huoltajan kuulemiselle ja heidän osallisuutensa tukemiselle. Koulun antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa oppilashuoltotyöstä ja sen menettelytavoista mukaan lukien sen, miten oppilasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu. Oppilashuollon tehtävänä on osana kouluyhteisöä kehittää toimintakulttuuria ja -tapoja, jotka

- mahdollistavat hyvinvointia tukevan terveen ja turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön
 - vahvistavat koulun yhteisöllistä toimintatapaa ja yhteistä vastuuta oppilaista
 - edistävät välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintatapaa kouluyhteisössä
-
- varmistavat kaikille yhdenvertaisen oppimisen mahdollisuuden
 - pyrkivät mahdollisimman varhaiseen kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien, poissaolojen sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen
 - edistävät oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä

Oppilashuollossa seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaiden yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet on huomioitu koulun arjessa.[2]

Oppilashuollon toteuttaminen

Oppilashuoltoon sisältyvät Joensuun normaalikoulun opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, joita ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen. Oppilashuollon toteuttaminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Oppilashuollon tehtäväkenttä sisältää yhteisöllisen, yksilöllisen, ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn, jota toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden hoitavien ja kuntouttavien tahojen kanssa.

Oppilashuoltoryhmän seuranta- ja valmisteluvastuu

Oppilashuoltoryhmällä on seuranta- ja valmisteluvastuu seuraavissa asioissa

- rehtorin johdolla koulunkäynnin, oppilashuollon ja oppimisen tuen muotojen suunnittelu, kehittäminen, järjestäminen, kohdentaminen, toteutumisen seuranta ja arviointi vastaaminen sekä koulu-, luokka- ja oppilastasolla.
- tulkitsemis- ja avustajapalvelujen kohdentaminen
- tukitoimien kehittäminen ja arviointi
- oppilaskohtaisesti yleisen, tehostetun ja erityisen tuen eri tasoilla/vaiheissa tilanteen arviointi ja tukitoimien suunnittelu ja seuranta
- tekee yhteistyössä opettajien kanssa selvityksen oppilaan tarvitsemasta ja saamasta tehostetusta tuesta sekä oppilaan kokonaistilanteesta
- käsittelee yksittäiselle oppilaalle laadittavan pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen
- koordinoi tehostetun tuen aloittamisen/päätymisen ja oppimissuunnitelman laatimisen
- arvioi koulu-, luokka ja oppilaskohtaisesti oppimisympäristön laatua
- poissaolojen seuraaminen ja niihin puuttumisen varmistaminen
- kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen ja seuranta
- turvallisuuden ja hyvinvoinnin seuraaminen ja varmistaminen
- koulun kriisisuunnitelman toimivuuden arviointi
- koulun kriisiryhmän toimivuuden varmistaminen ja arviointi akuuteissa kriisitilanteissa
- oppilaiden väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamiseksi laaditun suunnitelman arviointi
- kiusaamisenvastaisen suunnitelman laadinta ja seuranta

Oppilashuollollinen tuki yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevan oppilaan tukemisessa

Oppilashuoltoryhmä arvioi oppilaan tarvitseman oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta ja tuen toteutumista suunnitelmallisesti. Oppilashuoltoryhmän asiantuntijajäsenten konsultaatio voi toteutua kaikilla kolmella tuen tasolla sekä koulu-, luokka että oppilaskohtaisena tukena.

Yleinen tuki: ei vaadi erikseen oppilashuoltoryhmän käsittelyä, kuuluu kaikille oppilaille. Toteuttamisesta vastaavat opettajat ja oppilashuoltohenkilöstö.

Tehostettu tuki: mikäli yleisen tuen muodot eivät ole riittäviä, arvioi oppilashuoltoryhmä oppilasta opettavien opettajien esityksestä tuen lisäämisen tarpeen. Oppilashuollon tuki on tällöin pitkäkestoista ja säännöllistä. Oppilashuollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä arvioi tehostetun tuen toteutumista oppimissuunnitelmaan kirjatun suunnitelman mukaisesti. Mikäli tehostetun tuen todetaan vaikuttaneen oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin riittävästi, voidaan oppilashuoltotyössä arvioida tehostetun tuen vaihe päättyneeksi ja oppilas siirtyy takaisin yleisen tuen piiriin. Tukitoimia voidaan soveltuvin osin jatkaa yleisellä tuella.

Erityinen tuki: mikäli tehostettu tuki ei ole riittävää oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi, oppilashuoltoryhmä tekee pedagogisen selvitysten perusteella arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta ja toteuttamisesta. Oppilashuollollinen tuki on tällöin vahvasti lapsi- ja perhekohtaista ja siinä korostuu esim. verkostotyö sosiaali- ja terveystoimen ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Kaikilla kolmella tuen tasolla tuki voi olla oppilaan ohjaamista koulun omiin oppilashuollon palveluihin ja/tai ulkopuolisiin asiantuntijapalveluihin.

Psykologin/lääkärin lausunto tarvitaan erityisen tuen päätöksessä

- kun tehdään uusi erityisen tuen päätös. Arviointi lausunnon tarpeesta tehdään moniammatillisesti ja oppilaskohtaisesti koulun oppilashuoltoryhmässä osana pedagogisen selvityksen käsittelyä.
- kun on epäselvää, tarvitaanko erityisen tuen päätökselle jatkoa, eikä pedagoginen selvitys oppilashuoltoryhmän arvion mukaan yksin riitä jatkon arvioimisessa.
- kun tarvitaan asiantuntijalausuntoa antamaan oleellista lisätietoa oppilaan kokonaistilanteesta tuen järjestämiseksi.

Psykologin/lääkärin lausuntoa ei tarvita erityisen tuen päätöksessä

- kun erityisen tuen päätöksen jatkaminen ja erityisen tuen tarve on ilmeinen oppilashuoltoryhmän arvion mukaan
- kun erityisen tuen päätös puretaan ennen määräaikaan ja pedagogisen selvityksen perusteella on selvää, ettei erityisen tuen tarvetta enää ole.

Koulupsykologin rooli lapsen koulunkäynnin tukemisessa

Yleinen tuki:

- konsultointi koulun tukitoimien suunnittelussa (tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus)

Tehostettu tuki:

- konsultointi ja osallistuminen koulun tukitoimien suunnitteluun (tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus)

Erityinen tuki:

- konsultointi HOJKS:n laadinnassa ja HOJKS -neuvotteluun osallistuminen tarvittaessa
- luokkatason työ (esim. sosiaalisten taitojen lisääminen ryhmässä, kuntouttavat ryhmät)
- tukikäynnit oppilaille
- tiivis yhteistyö kodin ja lähiverkoston kanssa
- moniammatillinen yhteistyö koulussa ja lähiyhteisössä
- palveluohjaus (esim. lastensuojelu, kuntouttava toiminta, terveydenhuolto)
- tukitoimien riittävyyden arviointi ja seuranta osana oppilashuoltoryhmän toimintaa

Kouluterveydenhoitajan rooli lapsen koulunkäynnin tukemisessa

Yleinen tuki

- terveysneuvonta
- vanhempien tapaaminen
- koulun terveydellisten olojen valvonta
- asiantuntijana toimiminen oppilaan terveyteen liittyvissä asioissa
- konsultointi koulun tukitoimien suunnittelussa
- toiminta koulu yhteisössä
- vanhempainiltoihin osallistuminen

Tehostettu tuki

- konsultointi ja osallistuminen koulun tukitoimien suunnitteluun
- verkoston kokoaminen oppilaan terveyteen liittyvissä asioissa
- seurantakäynnit oppilaan terveyteen liittyvissä asioissa
- oppilaan huoltajan tapaaminen
- yhteistyö perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa
- arvio oppilaan terveyteen liittyvistä asioista
- tukitoimien järjestäminen oppilaan terveyteen liittyvissä asioissa

Erityinen tuki

- palveluohjaus
- seurantakäynnit oppilaille

- terveyteen liittyvien asioiden asiantuntija HOJKS -palaverissa; tarvittaessa osallistuminen HOJKS -palaveriin
- moniammatillinen yhteistyö hoitavien tahojen kanssa
- tukitoimien seuranta ja arviointi
- tukitoimien järjestäminen

Yhteistyö kodin, koulun ja oppilashuollon palvelujen asiantuntijoiden, muiden asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkoston kanssa

Kodin ja koulun välisen yhteistyön lähtökohtana on tukea kotien kasvatustyötä. Yhteistyötä toteutetaan tasavertaisuuden hengessä ja toisiaan arvostaen. Parhaimmillaan tämä yhteistyö toteutuu tiiviinä arkisena kuulemisena ja välittämisenä, jolloin aktiivisena yhteistyön alullepanijana voi olla joko koti tai koulu. Tähän yhteistyöhön voidaan kutsua huoltajien suostumuksella mukaan koulun ulkopuolisia tahoja, jotka voivat antaa panoksensa oppilaan kasvuun, kehitykseen ja oppimisen tukemisessa. Tärkeää on, että koulu on yhteistyössä huoltajien kanssa myös silloin kun lapsen koulunkäynti ja kasvu sujuvat hyvin. Tämä toteutuu käytännössä esim. opettajan antamalla myönteisellä palautteella. Tukiverkoston toimintaa arvioidaan kerran lukuvuodessa.

Oppilashuolto yhteisöllisenä toimintana ja osallisuuden vahvistaminen

Oppilashuoltotyön tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Yhteisöllisyyttä tuetaan edistämällä kaikkien koulun aikuisten, oppilaiden ja huoltajien sekä poikkihallinnollisten oppilashuollon toimijoiden osallistumista kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen. Huoltajat voivat osallistua koulun toimintaan oman lapsensa asioissa sekä esim. osallistumalla luokkatoimikunnan, vanhempainyhdistyksen (NoWa) tai koulun johtokunnan toimintaan. Oppilaalla on oikeus osallistua häntä koskevan asian käsittelyyn ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilashuoltotyön tavoitteena on luoda kouluun turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä vahvistaa osallisuutta ja koulun yhteisöllistä ilmapiiriä. Hyvin toimivassa kouluyhteisössä vallitsee luottamuksen ja turvallisuuden ilmapiiri ja kaikilla kouluyhteisön jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa koulun kehittämiseen ja toimintaan. Oppilaiden hyvinvoinnin edistämässä on myös esim. oppilaskunnan hallituksella, tukioppilailla sekä vertaissovittelijaoppilailla tärkeä osuutensa.

Koulun ja lastensuojelun yhteistyö oppilashuollossa

Lastensuojelulla tarkoitetaan laaja-alaista lasten kokonaisvaltaisen kehityksen ja kasvun ja hyvinvoinnin edistämistä. Jos koulussa tai oppilashuollossa havaitaan lapsen ja nuoren kasvu- ja kehityksessä tämän kasvua ja kehitystä vaarantavia tekijöitä, lähtökohtana on vaarojen mahdollisimman varhainen puheeksi ottaminen oppilaan huoltajan kanssa sekä perheen ohjaaminen tukitoimien piiriin. Yhteistyö lastensuojelun kanssa aloitetaan konsulttoimalla lastensuojelua ja/tai tekemällä lastensuojeluilmoitus. Koulu osallistuu tarvittavien tukitoimien suunnitteluun yhdessä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa (esim. lastensuojelu, nuorisotoimi, poliisi, perheneuvola jne.).

Kasvu- ja oppimisympäristön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, seuranta ja arviointi kouluyhteisössä

Kouluyhteisöä kehitetään kokonaisuutena, jossa huomioidaan oppilaiden ja henkilöstön tarpeet. Kehittämistyö edellyttää toimivaa, moniammatillista yhteistyötä. Koulun turvallisuussuunnitelma ohjaa koulujen turvallisuus ja hyvinvointityötä.

Koulun turvallisuussuunnitelman sisältönä on:

Oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen terveyteen liittyvät tarpeet otetaan huomioon. Oppilaiden terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset ja tarpeen mukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä.

Oppilashuollon yleiset kirjaamiskäytännöt, yksittäistä oppilasta koskevan asian vireillepano ja käsittely

Kun yksittäisen oppilaan asiaa käsitellään oppilashuoltoryhmässä, huoltajia tiedotetaan asian käsittelystä. Oppilashuoltotyössä esillä olleet asiat tulee kirjata. Kirjauksessa tulee käydä ilmi asian vireille panija, aihe, asiankäsittelyyn osallistuneet, yhteistyö huoltajien kanssa, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu/saatu tai tullaan antamaan/pyytämään, vastuuhenkilö sekä asian seuraava käsittelypäivämäärä. Vireille panija voi olla huoltaja, opettaja, oppilas tai joku muu kouluyhteisön jäsen tai ulkopuolinen yhteistyökumppani kuten lastensuojelun työntekijä.

Oppilashuollollinen tuki oppilaan kehitykseen ja mielen hyvinvointiin liittyvissä vaikeuksissa

Oppilaan koulunkäynnin tukemisessa on opettajalla merkittävä rooli. Lapsen kehitysriskit huomaavat ja tunnistavat useimmiten ne lapsen kanssa työskentelevät aikuiset, jotka kohtaavat lapsen päivittäin. Opettajan ja oppilaan välinen hyvä vuorovaikutus, oppilaan huomioiminen ja kohtaaminen sekä oppilaan kuulluksi tuleminen koulun arjessa lisäävät oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Oppimisympäristöön vaikuttamalla, esim. opetusryhmän valinnalla, koulun tukitoimilla ja oppilashuollon opettajalle antamalla moniammatillisella tuella vahvistetaan lapsen mielen hyvinvointia ja edistetään lapsen toimintakykyä oppimis- ja vuorovaikutustilanteissa. Opettajan velvollisuutena on kertoa huolensa lapsen kehityksestä huoltajille ja oppilashuollon työntekijöille riittävän varhaisessa vaiheessa.

Opettajat ovat ensiarvoisen tärkeässä asemassa myös lapsen mielen hyvinvoinnin tukijoina ja itsetunnon vahvistajina. Huoltajien, oppilaan ja opettajan tukena näissä kysymyksissä on tarpeen mukaan koulun oppilashuolto. Suunniteltaessa lapsen tarvitsemaa tukea mielen hyvinvointiin arvioidaan sekä lapsen kehitystä suojaavia että vaikeuttavia tekijöitä. Jos nämä tukikäynnit eivät ole riittäviä lapsen auttamiseksi, on mietittävä koulun ulkopuolisia tutkimus- ja hoitotahoja. Koulun oppilashuolto sekä hoito- ja kuntoutustahot tekevät kiinteää yhteistyötä oppilaan tukemiseksi ja vaikeuksien voittamiseksi. Koko kouluyhteisön tasolla oppilashuoltoryhmä on mukana kehittämässä koulun ja luokkien ilmapiiriä ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta hyvinvointia edistävään suuntaan. Koulussa käytetään monipuolisesti tunne-elämää, vuorovaikutusta ja luokan ilmapiiriä tukevia menetelmiä.

Tuki oppilaan elämäntilanteisiin liittyvissä erilaisissa vaikeuksissa, esim. perheväkivalta, päihde- tai mielenterveysongelmat perheessä

Opettajan luottamukselliset suhteet huoltajiin mahdollistavat myös vaikeista asioista puhumisen ja tukitoimien suunnittelun. Oppilas voi tarvita tukea koulun oppilashuollon toimijoilta myös silloin kun ulkopuoliset tukitoimet ovat käytössä. Lisätuesta sovitaan yhteistyössä opettajan, koulun oppilashuollon, huoltajien ja tarvittavien muiden tahojen kanssa yhteisten toimintalinjojen sopimiseksi ja päällekkäisen toiminnan välttämiseksi.

Kurinpitotilanteissa toimiminen ja oppilashuollollinen tuki kurinpitorangaistuksen yhteydessä tai silloin kun opetukseen osallistuminen on evätty

Kun käytetään perusopetuslain mukaisia ojentamiskeinoja (jälki-istunto, tehtävien tekeminen koulupäivän jälkeen, luokasta/opetustilasta/koulun järjestämästä tilaisuudesta poistaminen tai opetuksen epääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi), asiasta on ilmoitettava huoltajalle.

Oppilaalle, jolta on evätty opetus jäljellä olevan koulupäivän ajaksi, jolle on annettu kirjallinen varoitus tai joka on erotettu määräajaksi järjestetään tarvittava oppilashuolto (kouluruokailu, kouluterveydenhuolto, opiskelun seuranta ja muu tarvittava tuki).

Perusopetuslain mukaisia kurinpitokeinoja (kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen) käytettäessä oppilasta on kuultava ja huoltajalle on lisäksi varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Oppilashuollon yhteistyö koulutuksen eri siirtymävaiheissa

Esiopetuksesta kouluun:

Tiedonsiirto tapahtuu yhteistyössä päivähoidon ja huoltajien kanssa. Tiedonsiirrossa saatua tietoa koulut voivat käyttää ryhmien muodostamiseen, oppilaan tukitoimien suunnitteluun ja oikeaan kohdentamiseen sekä muiden oppilashuollollisten palvelujen järjestämiseen.

Vuosiluokalle seitsemän siirtyminen:

Oppilaan siirtyessä Länsikadun koulusta Tulliportin kouluun, opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään uuteen kouluun. Tiedonsiirron tavoitteena on varmistaa oppilaan tarvitseman tuen toteutuminen myös seuraavassa koulussa. Tiedonsiirto koulujen välillä toteutetaan oppilashuollon yhteistyönä ja tarvittaessa vanhempien kanssa.

Perusopetuksesta toiselle asteelle:

Oppilaan salassa pidettäviä henkilötietoja ei voi luovuttaa ilman huoltajan tai täysi-ikäisen oppilaan kirjallista suostumusta. Oppilaan siirtyessä peruskoulusta toiselle asteelle, tiedonsiirrossa käytetään "Tiedonsiirto perusopetuksesta toiselle asteelle" -lomaketta. Lomakkeen tavoitteena on antaa toisen asteen oppilaitoksen opiskelijahuollon henkilöstölle tietoja opiskelijan vahvuuksista sekä niistä osa-alueista, joissa hän tarvitsee tukea. Oppilaan turvallista siirtymistä perusopetuksesta toiselle asteelle tuetaan oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä. Lisäopetus on perusopetuslain alaista toimintaa, jolloin opetuksen kannalta välttämätön tieto siirretään perusopetuksesta lisäopetukseen. Oppilashuoltoryhmä seuraa oppilaiden opintojen edistymistä ja järjestää tarvittaessa tukea perusopetuksen oppimäärän loppuun suorittamiseksi. Oppilashuoltoryhmä tukee oppilaiden siirtymistä perusopetuksesta toiselle asteelle ja huomioi esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevien ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppilaiden erityistarpeet. Peruskoulun päättövaiheessa oppilashuoltoryhmä seuraa erityisesti oppilaita, jotka ovat vaarassa jäädä ilman toisen asteen opiskelupaikkaa. Yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen oppilaanohjaaja tai muu oppilaan vastuhenkilö ottaa yhteyttä nuoriin, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa. Ilman opiskelupaikkaa jääneet ohjataan hakemaan lisäopetukseen, ammattistarteille ja täydennysshaussa tai heidät ohjataan muihin tuen tarpeen mukaisiin palveluihin.

Oppilaan terveyden- tai sairauden hoitoon tarvittavan tuen ja seurannan järjestäminen

Terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset ja tarpeen mukaan terveysneuvonta. Oppilashuolto seuraa jokaisen oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukee oppilasta ja puuttuu hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin. Terveydenhoitaja tapaa kaikki oppilaat vähintään kerran

lukuvuoden aikana terveystarkastuksessa. Laajat terveystarkastukset tehdään 1., 6. ja 8. luokan oppilaille peruskoulussa. Kouluterveydenhuoltoon ei sisälly varsinainen sairaanhoito, lukuun ottamatta koulussa äkillisesti sairastuneiden tai tapaturman uhriksi joutuneiden ensiapua ja -hoitoa.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu, hoitoonohjaus ja seuranta

Koulutapaturmien ehkäisy ja ensiapu ovat osa koulukohtaista koulun turvallisuussuunnitelmaa, joka laaditaan kouluterveydenhuollon henkilöstön, koulun muun oppilashuollon, rehtorin ja koulun henkilöstön yhteistyönä. Koulussa on tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja sen kunnosta ja täydentämisestä huolehtivat koulu- ja terveydenhuoltohenkilöstö yhdessä. Koulutapaturmia seurataan vuosittain ja tilastoinnista saatuja tietoja hyödynnetään tapaturmien ennaltaehkäisyssä.

Poissaolojen ehkäiseminen, seuraaminen ja niistä ilmoittaminen

- Huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolosta koululle. Opettaja, jonka oppitunnilta oppilas on pois, kirjaa poissaolon wilmaan saman päivän aikana.
- Mikäli poissaolosta ei tule huoltajan ilmoitusta, ottaa luokanopettaja tai luokanohjaaja yhteyttä huoltajaan mahdollisimman pian. Huoltaja on vastuussa oppilaan koulunkäynnistä, siksi hänen tulee mahdollisimman pian saada tietää, jos lapsi ei ole koulussa.
- Jos opettajalla herää muusta syystä huoli oppilaan poissaoloista, hänen tulee olla mahdollisimman varhain yhteydessä huoltajiin.
- Luokanopettaja ja luokanohjaaja seuraavat säännöllisesti oppilaiden poissaoloja ja sopivat mahdollisista tukitoimenpiteistä oppilashuoltoryhmän kanssa.
- Luvattomien poissaolojen ollessa 50 oppituntia (45 min.), tehdään lastensuojeluilmoitus.
- Pitkittänyt poissaolo luvallisestakin syystä saattaa vaikeuttaa oppilaan kouluun palaamista. Poissaolleen oppilaan paluusta kouluun tulee huolehtia hienotunteisesti ja kannustavasti. Huomiota tulee kiinnittää myös erilaisiin pelkoihin, joita koulunkäyntiin saattaa liittyä. Varhainen puuttuminen poissaoloihin lieventää niiden kielteisiä vaikutuksia, ja säännöllinen yhteydenpito koulun ja kodin välillä helpottaa yhteistyötä mahdollisten ongelmien ilmetessä.
- Koulun oppilashuoltoryhmässä seurataan oppilaiden poissaoloja säännöllisesti.

Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun aikuisten tulee puuttua koululaisten päihteiden käyttöön ja tehdä asiassa tarvittaessa yhteistyötä oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Painopisteenä on ennalta ehkäisevä työ. Tupakointi on kielletty koulujen sisätiloissa sekä koulun käytössä olevilla ulkoalueilla. Kielto koskee kaikkia oppilaita iästä riippumatta. Oppilashuollollisten toimien lisäksi koulun käytettävissä ovat perusopetuslain mukaiset kurinpitokeinot. Terveystarkastusten yhteydessä kouluterveydenhoitaja/-lääkäri kartoittaa oppilaiden päihteiden käyttöä. Kaikille 8. luokan oppilaille tehdään päihdeseula. Kouluterveydenhoitaja/ -lääkäri /-psykologi neuvovat ja auttavat päihteidenkäytön lopettamisessa ja tarvittaessa ohjaavat hoitoon. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus. Mikäli päihteiden käyttöä ilmenee oppilaiden kesken laajemmin, yhteistyötä voidaan lisätä alueellisesti esim. poliisin, nuorisotyön, huoltajien, järjestöjen yms. kanssa.

Kouluruokailun ja mahdollisten välipalojen järjestäminen

Kouluruokailulla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Kouluruokailun järjestämisessä ja ohjauksessa otetaan huomioon kouluruokailun sosiaalinen merkitys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen kuulemalla heidän ajatuksiaan kouluruokailusta. Kouluruokailun on tarkoituksenmukaisesti ohjattu ja järjestetty ja siihen varataan riittävästi aikaa. Yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa sekä kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa sovitaan tarvittaessa tukitoimista ja seurannasta oppilaan yksilöllisissä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyvissä tarpeissa. Kouluruokailu on osa opetusta ja myös osa koulun virallista oppilashuoltoa. Koulussa nautittu ateria, koululounas, kattaa merkittävän osan koululaisen päivittäisestä ravinnosta. Kouluaaterian on tarkoitus täydentää ruokailua kotona. Kouluruokailun on oltava täysipainoista, ravitsemussuosittelun mukaista, maukasta ja maistuvaa sekä syömään houkuttelevaa. Kaikkien ruokien perustana ovat terveydelliset perusperiaatteet. Kouluaateria kattaa noin kolmannes oppilaan päivittäisestä energiantarpeesta. Lämpimän kouluaaterian lisäksi oppilailla on mahdollisuus ravitsemaan välipalaan, joka on maksullinen.

Koulukuljetusten turvallisuutta sekä odotusaikojen järjestämistä ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen on perusopetuslain mukaista. Koulu huolehtii kuljetusta odottavien oppilaiden valvonnasta. Koulujen pihojen ja niiden ympäristöjen liikennejärjestelyillä minimoidaan tilanteet, joihin sisältyy oppilaiden kannalta onnettomuusriski.

Henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden perehdyttäminen oppilashuollon järjestämistä koskevaan suunnitelmaan

Koulujen oppilashuollon suunnitelma tehdään moniammatillisena yhteistyönä ja koulun henkilökunta perehdytetään siihen. Perehdytyksestä vastaa koulun rehtori. Koulun oppilashuollosta tiedotetaan vanhempainilloissa. Koulu osallistuu oppilashuollossa yhteistyössä olevien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon henkilöiden koulutukseen.

Toimintaohjeiden päivittäminen, toteutumisen seuranta ja arviointi

Oppilashuollon toimintaohjeita päivitetään ja niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Koulun oppilashuollon arvioinnin toteuttamisesta vastaa rehtori. Oppilashuoltoryhmä reflektoi ja kehittää omaa toimintaansa säännöllisesti.

5.4.2 Turvallisuuden edistäminen

Kaikilla koulussa toimivilla henkilöillä on oikeus turvalliseen ja terveelliseen oppimis- ja työskentely-ympäristöön. Tätä tarkoitusta varten koulussa on

- oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta
- järjestyssäännöt ja niitä tarkentavat menettelyohjeet
- uimahallikäyttötymisen ohjeet

- koulupäivän aikaisen liikkumisen ja liikenneturvallisuuden ohjeet
- suunnitelma työhyvinvoinnin edistämisestä
- suunnitelma koulukiusaamisen, -väkivallan sekä häirinnän ja syrjinnän torjumiseksi
- koulun pelastussuunnitelma
- koulun kriisisuunnitelma
- toimintaohjeet ensiaputilanteissa
- fyysisen toimintaympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden arvointisuunnitelma

5.4.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. Tällaisia henkilöitä voivat olla rehtori tai koulun johtaja, luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja, koulupsykologi, koulukuraattori ja yläluokilla myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa koululääkäri ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian vireille panija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä.

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia oppilasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolo-velvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi.

Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot oppilaiden ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta. Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, opetuksesta vapauttamisesta sekä näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta sekä oppilaan koesuoritukset. Oppilaalle annettavat todistukset ovat julkisia lukuun ottamatta todistuksiin poikkeuksellisesti sisältyvää oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia, joka on salassa pidettävä tieto.

Salassapitovelvollisia ovat rehtori, opettajat, opetusharjoittelijat, koulunkäyntiavustajat, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit sekä opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet. Myöskään muut opetuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt eivät saa sivullisille ilmaista tietoonsa saamia salassa pidettäviä tietoja eivätkä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle ja perusopetuslain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi on syytä pyrkiä aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta. Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen tai aamu- tai iltapäivätoimintaan, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot. Salassa pidettäviä tietoja ei voida, ilman huoltajan suostumusta, antaa oppilaan siirtyessä muuhun kuin perusopetuslain mukaiseen opetukseen, esimerkiksi lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

[1] Perusopetuslaki 31 a § 1 mom. (477/2003) ja 2 mom. (642/2010) ja Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. kohta 5 (626/2007), Lastensuojelulaki 9 §

[2] Perusopetuslaki 3 § 2 mom. (477/2003), Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa säätelevä valtioneuvoston asetus 12, 13 ja 15 §, Lastensuojelulaki 9 §

6. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN OPETUS

6.1 Maahanmuuttajien opetus

Maahanmuuttajaoppilaalla tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia oppilaita.

Maahanmuuttajaoppilaiden opetuksessa noudatetaan Joensuun normaalikoulun opetussuunnitelmaa ottaen huomioon oppilaiden äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika. Tavoitteena on tukea oppilaan kasvamista suomalaisen ja pohjoiskarjalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön jäseneksi. Samalla pyritään tukemaan oppilaan kasvua hänen oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä jäsenenä.

Maahanmuuttajaoppilaalle opetetaan suomi äidinkielenä sijasta suomea toisena kielenä, jos hänen suomen kielen taitonsa ei ole äidinkielen tasoinen. Tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi järjestetään maahanmuuttajaoppilaille tukiopetusta hänen tarvitsemissaan aineissa. Tarvittaessa oppilaalle laaditaan oma oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa sekä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta, oppilaiden aikaisempi oppimishistoria ja lähtömaan koulukulttuuri. Oppilaiden ja heidän huoltajiensa tietämystä kotimaansa kulttuurista, historiasta, luonnosta yms. hyödynnetään opetuksessa. Oppilaiden huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään ja koulukulttuuriin sekä Joensuun normaalikoulun toiminta-ajatuksiin, opetussuunnitelmaan, arviointiperiaatteisiin ja oppilaan oppimissuunnitelmaan.

7. OPPILAAN ARVIOINTI

7.1 Arviointi opintojen aikana

Arvioinnin tehtävä

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehitymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallista kasvua.

Arvioinnin periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla kannustavaa, totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa häntä ymmärtämään oppimistaan.

Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Myös sanallisessa arvioinnissa se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu

jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan. Valinnaisten aineiden arviointi ilmenee ao. kurssin sisällönkuvauksen yhteydessä.

Joensuun normaalikoulussa oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti vuosiluokilla 1–3 ja numeerisesti vuosiluokilla 4–9.

Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa todistuksissa käytetään numeroarvostelua neljänneltä vuosiluokalta alkaen (ks. Oppilaan arviointijärjestelmä). Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositodistuksesta käy ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti.

Arviointipalautetta annetaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa annetaan oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Perusopetusasetuksen 11. §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Koulun opetussuunnitelman pohjana olevat, opetushallituksen antamat opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta.

Mikäli oppilas etenee perusopetusasetuksen 11. § 3. momentin mukaisesti oman opinto-ohjelmansa mukaan, hänen opinto-ohjelmaansa kirjataan ne edellytykset, joilla hän voi siirtyä opintokokonaisuudesta seuraavaan. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Päätökset vuosiluokalle jättämisestä ja vuosiluokalta siirtämisestä tekevät yhdessä oppilasta opettavat opettajat ja rehtori. Päätöksen tekoon osallistuu tarvittaessa koulupsykologi tai muu asiantuntija.

Oppilas voidaan siirtää vuosiluokalta ehdollisesti. Ehdollisessa päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen on vuosiluokalta siirtymisen edellytyksenä. Oppilaalla on mahdollisuus erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa aineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot.

Opetus voidaan järjestää myös vuosiluokkiin sitomattomasti.

Työskentelyn ja käyttäytymisen arviointi sekä oppilaan itsearviointi

Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn sanallisesti toteutettava arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa.

Käyttäytymisen sanallisesti vuosiluokilla 1-3 ja numeerisesti vuosiluokilla 4-9 toteutettava arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki häntä opettavat opettajat koulun opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettujen tavoitteiden mukaan.

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on luoda edellytyksiä oppilaan itsearviointitaitojen kehittymiselle, jonka tarkoituksena on tukea oppilaan myönteisen itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan tiedostamaan omaa edistymistään, asettamaan opiskelulle tavoitteita ja säätelemään opiskelu- ja oppimisprosessiaan. Oppilaille annetaan säännöllistä palautetta ja kannustetaan arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Tämä koskee myös oppilaita, joiden vaikeudet ovat lieviä ja joille ei ole tehty erityisen tuen päätöstä. Arviointipalaute auttaa oppilasta tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Keinoja voivat olla mm.:

- suullinen koe
- mahdollisuus suorittaa koe pienemmissä osissa, ns. välikokeet
- mahdollisuus tehdä koe pienemmässä ryhmässä tai opettajan kanssa kahdestaan
- koetehtävien äänen lukeminen

Jos oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Erityistä tukea saavan oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa lähtökohtana on oppilaan vähitellen kehittyvä kielitaito. Arvioinnissa otetaan monipuolisesti huomioon oppilaan tausta. Oppilas, joka ei puutteellisen

kielitaidon vuoksi voi suorittaa koko vuosiluokan oppimäärää, voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle, jos oppilaan opettajat ja rehtori katsovat, että hänellä on valmiuksia selviytyä seuraavan vuosiluokan tavoitteista.

Maahanmuuttajaoppilaan todistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1–3. Vuosiluokilla 4–9 oppilasarvioinnissa käytetään numeroarvostelua, jota voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Puutteellisen suomen kielen taidon vuoksi oppiaineita voidaan aluksi arvioida osallistumismerkinnällä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine arvioidaan joko suomi toisena kielenä- tai suomi äidinkielenä – oppimäärän mukaisesti sen mukaan, mitä opiskeltavasta oppimäärästä on maahanmuuttajaoppilaan osalta päätetty. Maahanmuuttajien äidinkieli- oppimäärä arvostellaan numerolla päättötodistukseen, mikäli oppilas on opiskellut sitä vuosiluokkien 7-9 aikana vähintään kaksi vuosiviikkotuntia. Muussa tapauksessa se arvioidaan merkinnällä "hyväksytty". Samaa kieltä ei voida arvioida sekä vieraana kielenä että äidinkielenä. Jos oppilas on opiskellut maahanmuuttajien äidinkieli- oppimäärän mukaisesti, todistukseen merkitään, mitä kieltä hän on opiskellut.

Muilta osin oppilaiden opintojen aikaisessa arvioinnissa (eteneminen vuosiluokittain arvioitavat oppiaineet) noudatetaan perusopetuksen valtakunnallisia perusteita.

7.2 Päättöarviointi

Arvioinnin tehtävä

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista, kohdella oppilaita tasavertaisesti ja perustua monipuoliseen näyttöön. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8 - 9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen. Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista. Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa arvioidaan numeroin opetussuunnitelman perusteissa luetellut ja valinnaiset yhteiset oppiaineet siellä esitetyin periaattein.

Lisäksi Joensuun normaalikoulussa valinnaisaineiden kurssit arvostellaan numeerisesti (4–10). Heikko arvosana 4 vastaa hylättyä suoritusta. Tällöin kurssi on joko suoritettava uudelleen tai korvattava se vastaavan laajuusella toisella kurssilla. Numeerinen arvostelu suoritetaan valinnaisaineen kurssin suorituksen jälkeen. A2- ja B2-kielestä (vähintään 4 kurssia) voidaan huoltajan pyynnöstä merkitä päättötodistukseen numeroarvostelun sijasta hyväksytty merkintä.

7.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus (jaksotodistukset)
3. Erotodistus.

Oppilaalle annetaan lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus toimii välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset yhdessä muodostavat lukuvuositodistuksen.

Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielillä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ´valinnaiset opinnot´, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ´hyväksytty´.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ´muut valinnaiset aineet´ alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ´hyväksytty´.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ´osallistunut´. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ´hyväksytty´ vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ´hyväksytty´. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin. Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Muut todistuksia koskevat soveltamisohjeet

Perusopetuksen aikana annettavia todistuksia, päättötodistusta sekä muita todistuksia on kuvattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa yksityiskohtaisesti, ja ko. ohjeita noudatetaan myös Joensuun normaalikoulussa.

Oppilaan lukuvuosittaiset arviointikäytännöt

Oppilaan arviointijärjestelmä vuosiluokilla 1-6

1. Lukuvuoden alussa tiedotetaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen kunkin luokka-asteen keskeiset tavoitteet, sisällöt ja hyvä osaaminen sekä arvioinnin perusteet.
2. Ensimmäisen vuosiluokan alussa kutsutaan oppilas ja hänen huoltajansa arviointikeskusteluun, jossa huoltajalla on mahdollisuus välittää opettajalle tietoja oppilaan esiopetuksesta.

Kaikilla luokka-asteilla käydään joului-tammikuun aikana oppilaan ja opettajan välinen arviointikeskustelu, johon oppilaan huoltajat ja oppilasta opettavat opettajat voivat osallistua. Arviointikeskustelussa käsitellään oppilaan edistymistä, vahvuuksia sekä niitä oppimisen osa-alueita, joita on kehitettävä. Arviointikeskustelussa keskustellaan oppilaan itsearvioinnista, johon huoltaja tutustuu ennen keskustelua. Huoltajalla on mahdollisuus kommentoida oppilaan tekemää arviointia sekä antaa oma arviointinsa.

Arviointikeskustelun yhteydessä opettaja antaa oppilaalle/huoltajalle kirjallista palautetta oppilaan edistymisestä.

3. Tarpeen mukaan voidaan oppilaalle/huoltajalle järjestää muitakin arviointikeskusteluja
4. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan monipuolista arviointipalautetta. Palaute voidaan antaa erilaisin kokein, tiedottein, keskusteluissa tai muilla tavoin.
5. Oppilaalle luodaan lukuvuoden aikana ikäkauden mukaan edellytyksiä itsearviointitaitojen kehittämiseen.
6. Lukuvuoden päätteeksi annetaan oppilaalle/huoltajalle lukuvuositolustus. Arviointi on vuosiluokilla 1-3 sanallinen ja vuosiluokilla 4-6 numeerinen.

Oppilaan arviointijärjestelmä vuosiluokilla 7-9

1. Lukuvuoden alussa tiedotetaan vanhemmille ja oppilaille kullakin luokka-asteella opiskeltavien oppiaineiden keskeiset tavoitteet, sisällöt, hyvän osaamisen ja päättöarvioinnin kriteerit ja arvioinnin perusteet.
2. Seitsemännenten luokan syyslukukauden aikana luokanohjaaja käy arviointikeskustelun oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Arviointikeskustelussa käsitellään oppilaan koulutyöskentelyä, kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä mahdollisia erityiskysymyksiä.
3. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan monipuolista arviointipalautetta. Kunkin jakson päätteeksi annetaan jaksotodistus, jossa tiedotetaan myös oppilaan poissaoloista. Oppiaineet arvioidaan numeerisesti ja arvosana merkitään siihen jaksotodistukseen, jonka aikana kurssin tuntimäärä tulee täyteen. Viimeisen jakson todistus on samalla lukuvuositolustus, jossa myös käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti. Käyttäytymisen arviointiin osallistuvat kaikki oppilasta opettavat opettajat.
4. Oppilaan työskentelystä eri oppiaineissa annetaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen tietoja oppiaineiden erilaisten tuotosten (kokeet, raportit jne.) yhteydessä sekä mahdollisesti yhteisellä tiedotteella.
5. Oppilaalle tarjotaan lukuvuoden aikana erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itsearviointia ja kehittää itsearviointitaitojaan.

8. TOIMINNAN ARVIOINTI JA JATKUVA KEHITTÄMINEN

Arviointi on luonnollinen osa päivittäistä työskentelyä. Se ohjaa koulunpitoa koskevien suunnitelmien tarkistamiseen ja uusien tavoitteiden asettamiseen. Joensuun normaalikoulun perusasteen tehtäviä, toimintaa, opetussuunnitelmaa, myös opettajankoulutustehtävää, arvioidaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- arviointi on säännöllistä
- arviointi voi olla koulun sisäistä tai ulkoista arviointia
- arviointi on osa koulun toiminnan ja opetussuunnitelman kehittämistä
- arviointiin osallistuvat asiakohtaisesti eri toimijatahot: oppilaat, opettajat, koulun henkilökunta, johtokunta ja vanhemmat sekä opettajaopiskelijat joko erikseen tai yhdessä

- arviointikäytänteitä kehitetään systemaattisesti ja jatkuvasti toimintaa kehitetään yhteistyössä soveltavan kasvatustieteen laitoksen ja yliopiston muiden opettajankoulutukseen osallistuvien tahojen kanssa

Vuosittain laadittavassa vuosisuunnitelamassa huomioidaan mm. seuraavat arvioinnin kohteet:

- opetussuunnitelma
- oppilaiden kasvu ja oppiminen
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukitoimet
- oppimisympäristö: fyysinen, psyykinen, sosiaalinen
- resurssit
- koulutus
- johtajuus
- jokin muu erikseen määritelty kohde